

Prawa i obowiązki uczniów

Poradnik dla każdego

nr 160 (1778) PIĄTEK 18 sierpnia 2006

A

Uprawnienia uczniowskie

► PRZEMOC W SZKOLE ZAKAZANA

Nauczyciel nie może zastraszać ucznia, używać przezwisk czy czytać na głos przy całej klasie przechwyconej na lekcji korespondencji. Takie zachowania są sprzeczne z prawem.

Strona A2

► KOGO MOŻNA WYRZUCIĆ ZE SZKOŁY

Wyrzucić ze szkoły czy skreślić z listy uczniów można tylko osobę nieobjętą obowiązkiem szkolnym, a więc ucznia szkoły ponadgimnazjalnej lub niepublicznej.

Strona A3

► SKARGA NA ŁAMANIE PRAW

Jeśli nauczyciel naruszy prawa ucznia, będzie np. bezpodstawnie obniżał mu stopnie czy wyśmiewał, uczeń może poskarżyć się wychowawcy lub dyrektorowi szkoły. Jeśli to nie pomoże, może zwrócić się do kuratora, a także rzecznika praw dziecka.

Strona A4

Dokumenty potrzebne w szkole

► OPŁATY ZA ŚWIADECTWA

Świadectwa, dyplomy, odpisy świadectw dojrzałości oraz indeksy i legitymacje szkolne nie mogą być wydawane przez szkoły i komisje okręgowe dopiero po uiszczeniu im opłat za to, mogą pobierać opłaty jedynie za duplikat świadectwa czy legalizację dokumentu.

Strona A5

► USPRAWIEDLIWIENIA OD LEKARZA NIEKONIECZNE

Wiele szkół wymaga, aby uczniowie nieobecność w szkole z powodu choroby usprawiedliwiali zwolnieniem wystawionym przez lekarza. Tymczasem tylko rodzice powinni decydować o tym, czy ich dzieci powinny iść na zajęcia z powodu złego samopoczucia.

Strona A5

Egzaminy kontrolowane

► ZASTRZEŻENIA DO PRZEPROWADZONYCH SPRAWDZIANÓW

Tylko dwa dni ma uczeń, który zdał egzamin gimnazjalny, na zgłoszenie do dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej zastrzeżeń do przeprowadzonego egzaminu.

Strona A7

► MATEMATYKA NA MATURZE

Wiele wskazuje na to, że za trzy lata maturzyści będą na egzaminie dojrzałości sprawdzać swoją wiedzę z matematyki. Nie będą jednak mogli zrezygnować z tego przedmiotu. Ma być on obowiązkowy.

Strona A8

Ubezpieczenia szkolne

► POLISA OD ZWICHNIĘCIA

Polisy szkolnego ubezpieczenia mogą gwarantować wypłatę odszkodowania nie tylko w razie poważnych wypadków dziecka, ale także za stłuczenia czy zwichnięcia.

Strona A13

PODSTAWOWE PRAWA UCZNIĄ

Przemoc i cenzura w szkole zakazane

Zawieszenie w prawach ucznia, czytanie na głos przy całej klasie przechwyconej na lekcji korespondencji, zastraszanie, używanie przewisk – takie zachowania są sprzeczne z prawem. Jeżeli rodzice chcą skutecznie pomagać swojemu dziecku, muszą wiedzieć, jakie prawa mu przysługują.

JOLANTA GÓRA

jolanta.gora@infop.pl

Nie ma jednolitego aktu określającego prawa ucznia. Nie oznacza to jednak, że uczeń nie ma praw. Wręcz przeciwnie. Podstawowe prawa zawierają: Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych, Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Konwencja o Prawach Dziecka, Konstytucja Rzeczypospolitej. Szczegółowe przepisy dotyczące uczniów

Ważne! Niewpuszczenie ucznia do sali lekcyjnej z jakiegokolwiek powodu jest zakazane

znajdują się m.in. w: ustawie o systemie oświaty, rozporządzeniu ministra edukacji narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół, rozporządzeniu ministra edukacji narodowej z dnia 19 kwietnia 1999 r. w sprawie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów w szkołach publicznych, w rozporządzeniu ministra edukacji i sportu z dnia 31

Polskie przepisy nie mówią, jak władze szkoły powinny traktować opinie uczniów

grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach. Uczniowie jednak trudno byłoby znać wszystkie te przepisy. Dokładna lista praw, a także obowiązków ucznia, powinna znajdować

Ważne! Jeśli nauczyciel złapie kogoś na czytaniu, np. „złoty myśli” na lekcji, może jedynie poprosić o przerwanie lektury. Nie może np. publicznie przeczytać zapisanych w nim treści

się w statucie szkoły. Uczniowie i rodzice powinni jednak poznać siedem najważniejszych praw ucznia.

Prawo do nauki

Artykuł 70 Konstytucji RP stanowi, że każdy ma prawo do nauki, a nauka do osiemnastego roku życia jest obowiązkowa. Oznacza to, że każdy człowiek powinien mieć możliwość uczenia się,

RELIGIA W SZKOLE

Z ustawy o systemie oświaty wynika, że uczniowie mogą, ale nie muszą, uczestniczyć w lekcjach religii lub etyki. Zajęcia te, zgodnie z rozporządzeniem ministra edukacji narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz.U. nr 83, poz. 390 z późn. zm.), organizowane są przez szkołę na życzenie rodziców lub uczniów, z tym że w szkołach średnich uczniowie pełnoletni sami decydują o tym, czy chcą w nich uczestniczyć.

Jeśli rodzic nie chce, aby jego dziecko chodziło na religię czy etykę, wystarczy, że powie o tym wychowawcy. Nie musi przy tym składać żadnego oświadczenia na piśmie. Osobom niebiorącym udziału w lekcjach religii czy etyki szkoła musi zapewnić opiekę lub inne zajęcia wychowawcze.

Ocena z religii lub etyki jest oceną z przedmiotu nadobowiązkowego, mimo iż jest umieszczona na świadectwie, nie ma wpływu na promocję ucznia do następnej klasy. Nie może też być brana pod uwagę podczas obliczania średniej ocen. Nieuczestniczenie w nauce religii lub etyki nie może być powodem dyskryminacji przez kogokolwiek.

z tym że do ukończenia 18 lat jest to jego obowiązkiem. Uczeń jednak musi mieć zapewniony swobodny dostęp do zajęć lekcyjnych. Ograniczenie tego prawa, np. poprzez wyproszenie z klasy z jakiegokolwiek powodu, a także zamykanie drzwi do szkoły o godz. 8.15 i niewpuszczenie uczniów, którzy się spóźnili, jest zatem zakazane. Konstytucyjny przepis uniemożliwia również zawieszanie w prawach ucznia czy zakazanie przychodzenia na lekcje. Mimo to wiele szkół podejmuje takie działania wobec osób, które np. notorycznie łamią szkolne reguły. Jednak Ministerstwo Edukacji Narodowej, a także kuratoria oświaty, podkreślają, że takie decyzje są sprzeczne z konstytucją.

Prawo do informacji

W szkole przejawia się ono głównie w obowiązku poinformowania ucznia o jego prawach oraz środkach przysługujących mu w przypadku ich naruszania. Obowiązek ten spoczywa na dyrektorze szkoły, który jego wypełnienie może zlecić nauczycielom. Uczniowie powinni być zapoznawani m.in. z decyzjami ich dotyczącymi, przepisami zawartymi w statucie szkoły, kryteriami wystawiania ocen zarówno z przedmiotów, jak i zachowania. Nauczyciel czy dyrektor szkoły nie może zatem odmówić np. dostępu do dokumentów dotyczących ucznia, opinii o nim, klasówek. Prawo do informacji może być jednak ograniczone ze względu m.in. na poszanowanie praw i reputację innych osób albo dla ochrony bezpieczeństwa lub porządku publicznego.

Swoboda myśli, sumienia i wyznania

Każdy człowiek ma prawo myśleć, co chce i wierzyć w kogo chce. Uczniowie zatem powinni mieć możliwość uzewnętrzniania lub nieujawniania przekonań religijnych i światopoglądowych, pod warunkiem jednak że swoimi słowami nie naruszają dobra innych osób. Ograniczenie uzewnętrzniania wyznania lub przekonań może być wprowadzone ze względu np. na ochronę bezpieczeństwa publicznego, porządku publicznego, zdrowia i moralności oraz innych praw.

Wolność wypowiedzi

Każdy uczeń może bez przeszkód głosić własne poglądy na każdy temat i w dowolnej formie, pod warunkiem że nie narusza dóbr innych osób czy nie zakłóca porządku publicznego. W większości statutów, w częściach dotyczących uprawnień samorządu uczniowskiego, rady szkoły, rady rodziców zawarte są przepisy umożliwiające złożenie wniosków i opinii dotyczących funkcjonowania szkoły właśnie przez te organy. Poprzez samorząd uczniowie mogą np. przekazywać radzie pedagogicznej swoje uwagi i propozycje do statutów. O wiele ważniejsza jest jednak możliwość przedstawiania własnego zdania w sprawach bezpośrednio dotyczących ucznia. Dyrektor czy nauczyciele nie mogą podjąć decyzji w sprawie danego ucznia bez wysłuchania go. Niestety, polskie przepisy nie mówią, jak władze szkoły powinny traktować opinie uczniów. W praktyce, niestety, mogą one nie być brane pod uwagę.

Ochrona prywatności

Każdy ma prawo do tajemnicy życia prywatnego i rodzinnego. Szkoła może wiedzieć tylko to o uczniu, co on lub jego rodzice chcą powiedzieć oraz czego wymaga prawo. Wszelkie informacje dotyczące życia prywatnego, np. sytuacji materialnej, stanu zdrowia, wyników testów psychologicznych, wykształcenia rodziców, ewentualnych kłopotów rodzinnych np. alkoholizm, rozwód itd., znane wychowawcy czy innemu pracownikowi szkoły, nie mogą być rozpowszechniane. Każdy również sam decyduje o tym, kto może przeczytać jego list, wiersz, pamiętnik.

Życie bez przemocy

Nikogo nie wolno bić, obrażać, wyśmiewać, grozić, straszyć. Nikt też nie może wykorzystywać wobec nas swojej przewagi fizycznej lub psychicznej. Szkoła musi zatem chronić przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej. Nauczyciel nie może zwracać się do uczniów w sposób obraźliwy, wyzywać od idiotów, bezmyślnie czy wyzytywać po numerku zamiast z imienia i nazwiska. Natomiast stosowane przez niego kary muszą być zapisane w statucie szkoły.

Ochrona zdrowia

Uczeń ma prawo do odpoczynku, czasu wolnego, rozrywki i zabawy. Rozkład lekcji powinien

CENZURA GAZETEK SZKOLNYCH

Autorzy wielu gazetek szkolnych skarżą się, że czasami dyrektor szkoły wstrzymuje ich rozpowszechnianie. Może tak zrobić, ale tylko pod warunkiem że publikowane w niej teksty mogą kogoś skrzywdzić, zawierają nieprawdziwe i niesprawdzone informacje, naruszają czyjeś dobre imię, zasady społeczne albo moralne, a przede wszystkim łamią prawo, w tym prasowe. Dyrektor jednak musi wyjaśnić i uzasadnić, dlaczego podjął taką decyzję. Nie może on jednak zabronić opisania np. nagannego zachowania nauczyciela, które faktycznie miało miejsce. Osoby prowadzące gazetki czy fora internetowe muszą jednak zwracać uwagę na publikowane teksty i opinie. Obraźliwe muszą usuwać.

DREDY, IROKEZY, ROZPUSZCZONE WŁOSY

W wielu szkołach nauczyciele nie pozwalają uczniom chodzić w rozpuszczonych czy pofarbowanych włosach, nosić dredy. To, czy mogą tak robić, jest dyskusyjne. Wielu ekspertów uważa, że nie, ponieważ jest to za duża ingerencja. Jeżeli jednak włosy są brudne, zaniebane, pracownicy szkoły nie tylko mogą, ale mają obowiązek zwrócić uwagę. Natomiast niektórzy pracownicy Biura Rzecznika Praw Dziecka twierdzą, że szkoła może określić, jakie włosy uważa za estetyczne. Odpowiednie przepisy powinny zawierać programy wychowawcze szkoły. Zwykle zastrzeżone wymogi co do wyglądu mają też szkoły konserwatywne. Jeśli ktoś zostanie jej uczniem, powinien je respektować. Odpowiedni strój, w tym fryzura, może być również wymagany podczas praktyk zawodowych, np. w szkołach gastronomicznych czy pielęgniarskich.

być ustalany z uwzględnieniem równomiernego rozłożenia zajęć w poszczególnych dniach w tygodniu, różnorodności zajęć w każdym dniu. Natomiast zajęcia z tego samego przedmiotu, z wyjątkiem przedmiotów, których program tego wymaga, nie mogą być łączone w kilkugodzinne bloki lekcyjne. Nad bezpieczeństwem uczniów w czasie przerw powinni czuwać nauczyciele. W klasach powinna być odpowiednia temperatu-

Ważne! Uczeń może wygłaszać kontrowersyjne poglądy niezgodne z kanonem nauczania, np. swoje opinie o bohaterach historycznych, literackich. Nie zwalnia go to jednak o obowiązku znajomości programu nauczania danego przedmiotu

ra, wynosząca co najmniej +18 stopni Celsjusza. W przypadku braku możliwości zapewnienia minimalnej temperatury dyrektor szkoły musi zawiesić czasowo zajęcia. Szkoła może zostać zamknięta również wtedy, gdy temperatura na zewnątrz mierzona o godzinie 21 w dwóch kolejnych dniach wynosi -15 stopni Celsjusza lub jest niższa.

Wolność zrzeszania się

W szkole mogą działać, z wyjątkiem partii i organizacji politycznych, stowarzyszenia i organizacje, których celem statutowym jest działalność

Ważne! Osoby poniżej 16 roku życia mogą należeć do stowarzyszenia jedynie za zgodą rodziców lub opiekuna prawnego. Nawet jeśli jednak ktoś skończył już 16 lat, to nie może należeć do organizacji skupiającej jedynie jego rówieśników. W jej zarządzie muszą też zasiadać osoby dorosłe. Jeżeli jednak jednostka organizacyjna stowarzyszenia zrzesza wyłącznie małoletnich, mogą oni wybierać i być wybierani do władz tej jednostki

wychowawcza albo rozszerzone i wzbogacone formy działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej. Ramowy statut szkoły (wzorcowy) przygotowany przez ministra edukacji przyznaje każdemu uczniowi prawo do zrzeszania się w organizacjach działających na terenie szkoły. Na ich działalność zgodę jednak musi wyrazić dyrektor szkoły po uprzednim uzgodnieniu warunków i zasięgnięciu opinii rady szkoły. Z punktu widzenia ucznia najważniejszą organizacją na terenie szkoły jest samorząd uczniowski.▶

SZKOŁA TO TAKŻE OBOWIĄZKI

Obecność kontrolowana

Posiadanie praw ucznia łączy się również z obowiązkami. Jednym z najważniejszych jego obowiązków jest regularne uczęszczanie do szkoły.

JOLANTA OJCZYK

gp@infor.pl

Obowiązek szkolny dziecka rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego, w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat oraz trwa do ukończenia gimnazjum, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18 roku życia.

Kary za wagary

Kontrolę nad wykonywaniem obowiązku szkolnego przez uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych sprawują dyrektorzy tych szkół.

Uczeń, który opuści ponad połowę zajęć lekcyjnych, może nie otrzymać promocji do następnej klasy

To oni informują kuratorów i lokalne władze o liczbie dzieci nie pojawiających się na zajęciach i kontaktują się z ich rodzicami. Nad spełnieniem obowiązku szkolnego, zwanego obowiązkiem nauki, przez starszych uczniów czuwają już władze samorządowe. Dyrektorzy szkół ponadgimnazjalnych nie muszą jednak informować kuratorów oświaty, ilu uczniów nie podjęło nauki albo ilu wagaruje. Zgodnie z ustawą o systemie oświaty, to rodzice powinni zawiadomić władze samorządowe o tym, że ich dziecko nie chodzi do szkoły.

Wszelkie czynności związane z realizacją obowiązku szkolnego: jak zgłoszenie dziecka do szkoły, zadbanie o to, by uczęszczał do niej regularnie, zapewnienie warunków umożliwiających się przygotowanie do dziecka, spoczywają na rodzicach.

Za niechodzenie do szkoły można zostać ukaranym. Uczeń, który opuści ponad 50 proc. zajęć lekcyjnych, może nie otrzymać promocji do następnej klasy. Natomiast jego rodzice mogą zostać ukarani grzywną. Można także wnieść przeciwko nim sprawę do sądu rodzinnego. Pozostałe obowiązki ucznia zapisane są w statucie kaž-

dej szkoły. Dokument ten określa też kary za ich nieprzebranie.

Dojazd za darmo

Za wypełnienie obowiązku szkolnego odpowiada także gmina, która musi tak zorganizować sieć szkół, aby dostęp do nich był swobodny. Ustawa o systemie oświaty reguluje m.in., jaka może być odległość od domu do szkoły. W przypadku uczniów klas I-IV nie może przekraczać 3 kilometrów, a starszych, w tym uczniów gimnazjum, 4 kilometrów. Jeśli droga do szkoły jest dłuższa, gmina musi zorganizować bezpłatny transport do najbliższej placówki albo zwrócić rodzicom koszty przejazdu dzieci środkami transportu publicznego. Jeśli jednak rodzice zdecydowali się samodzielnie dowozić dzieci, np. samochodem, nie mogą liczyć na zwrot kosztów.▶

Gmina musi tak zorganizować sieć szkół, aby dostęp do nich był swobodny

SKREŚLENIE Z LISTY UCZNIÓW JEST DECYZJĄ ADMINISTRACYJNĄ

Nie każdego można wyrzucić

Wyrzucenie ze szkoły, czyli skreślenie z listy uczniów, można tylko ucznia szkoły ponadgimnazjalnej lub niepublicznej, a zatem nie objętego obowiązkiem szkolnym. Od decyzji dyrektora placówki przysługuje odwołanie zgodnie z kodeksem postępowania administracyjnego.

JOLANTA GÓRA

jolanta.gora@infor.pl

Najwięcej decyzji o usunięciu ucznia ze szkoły zapada przed końcem semestru, po wycieczkach, a także dyskotekach. Niektóre z nich są podejmowane szybko, bez spełnienia wszystkich wymaganych przepisami kroków, z pominięciem dobra ucznia. Tymczasem tak wydane mogą być nieważne.

Artykuł 39 ust. 2 ustawy o systemie oświaty stanowi, że dyrektor szkoły lub placówki publicznej albo niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej może, w drodze decyzji, skreślić z listy uczniów tylko osoby nie objęte obowiązkiem szkolnym w wypadkach określonych w statucie szkoły lub placówki. Skreślenie następuje na pod-

stawie uchwały rady pedagogicznej, po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego.

Opinia samorządu

Opinia ta jest tylko jednym z wielu elementów postępowania. Ważne jest, aby została wydana w formie pisemnego postanowienia, na które stronie przysługuje zażalenie. Chociaż nie jest wiążąca, a zatem nie decyduje o wyniku postępowania, to może mieć dla niego istotne znaczenie. Wszystko zależy od tego, na ile władze samorządu przyłożą się do jej sformułowania. W opinii powinny się znaleźć istotne dla sytuacji ucznia informacje, nie ograniczające się do banalnych, niewiele wnoszących stwierdzeń. Jeśli np. uczeń ma być wyrzucony za kradzież, a koledzy mają pewność, że jej nie dokonał, powinni przedstawić wszystkie argumenty przemawiające za tym, że jest niewinny lub, że był to jednorazowy wybryk. Jeśli dyrektor nie zasięgnie opinii samorządu, można wówczas dowodzić, że decyzja ma wady formalne, ponieważ nie została wydana zgodnie z prawem, i domagać się wznowienia postępowania.

W czasie, kiedy prowadzone jest postępowanie w sprawie skreślenia z listy uczniów, uczeń jest zobowiązany do przestrzegania swoich praw i obowiązków. Oznacza to, że przede wszystkim ma prawo chodzić do szkoły w tym uczestniczyć w zajęciach dodatkowych, o ile nie został zawieszony w prawach ucznia. Nikt nie może zabronić mu uczestniczyć w obowiązkowych zajęciach.

Nawet bezpośrednio po wydaniu decyzji szkoła nie powinna oczekiwać, że natychmiast zniknie z jej murów. Skreślonymu przysługuje bowiem prawo do odwołania, a zgodnie z artykułem 130 kodeksu postępowania administracyjnego, przed upływem terminu do wniesienia odwołania decyzja nie ulega wykonaniu, a wniesienie odwołania w terminie wstrzymuje wykonanie decyzji.

Wniesienie odwołania

Zgodnie z artykułem 129 kodeksu postępowania administracyjnego, odwołanie wnosi się do właściwego organu odwoławczego za pośrednictwem organu, który wydał decyzję, w terminie czternastu dni od dnia doręczenia decyzji stronie, a gdy decyzja została ogłoszona ustnie – od dnia jej ogłoszenia stronie. Po upływie tego terminu decyzja się uprawomocnia i nie można już nic zrobić, aby ją zmienić. Dlatego ważne jest, aby osoba odbierająca decyzję o skreśleniu z listy uczniów zadbała o potwierdzenie daty jej otrzymania. Odwołanie zatem należy złożyć do dyrektora szkoły, który będzie miał siedem dni na odpowiedź albo przekazanie go do wyższej instancji, czyli kuratora. Warto w nim zawrzeć wszystkie argumenty przemawiające za zmianą decyzji. Jeśli kurator utrzyma decyzję, można już tylko walczyć w sądzie.▶

UTRUDNIONY DOSTĘP DO NAUKI

Dyrektor szkoły nie może usunąć ze szkoły ucznia, jeżeli ten nie będzie miał możliwości uczęszczania do innej szkoły. Np. jeśli w danej miejscowości jest tylko jedno liceum, kolejne jest położone 20 km dalej, ale sytuacja materialna rodziny ucznia jest na tyle trudna, że nie byłoby stać go na dojazdy, dyrektor nie może go wyrzucić.

POTRZEBNE DOKUMENTY I OPINIE

Skreślenie ma znamiona postępowania administracyjnego, czyli dyrektor jest zobowiązany do zgromadzenia wszelkich niezbędnych dokumentów, np. uchwały rady pedagogicznej i opinii samorządu, dowodów, zeznań, oświadczeń oraz wydania decyzji na piśmie. Na decyzji o skreśleniu musi być umieszczona informacja o możliwości odwołania się od niej.

Z ORZECZNICTWA

Opinie w formie postanowienia

Nie ulega wątpliwości, że opinia samorządu uczniowskiego w sprawie skreślenia z listy uczniów nie została wyrażona w formie postanowienia. Brak jest bowiem takiego postanowienia w materiale dokumentacyjnym, jak również żaden z organów w swoich decyzjach na takie postanowienie się nie powołuje. Wyrażenie opinii przez samorząd uczniowski w innej formie, niż przewidziana jest dla tej czynności przepisem art. 106 kodeksu postępowania administracyjnego, pozostaje w sprzeczności z tym przepisem oraz z przepisem art. 39 ust. 2 ustawy o systemie oświaty. Jednakże wydanie decyzji bez uzyskania wymaganej prawem opinii innego organu stanowi przesłankę wznowienia postępowania administracyjnego.

Uzasadnienie wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 9 marca 2004 r. (sygn. I SA 2061/03)

Postępowanie administracyjne w szkole

Decyzja o skreśleniu z listy uczniów, do wydania której stosuje się reguły postępowania określone w kodeksie postępowania administracyjnego, może być podjęta jeżeli zostało przeprowadzone postępowanie administracyjne, w którym zebrano dowody, dokładnie wyjaśniono stan faktyczny, a wydane rozstrzygnięcie uwzględniło interes społeczny i słuszny interes obywatela oraz zawiera stosowne uzasadnienie.

Uzasadnienie wyroku NSA z dnia 29 grudnia 1995 r. (sygn. I S.A. 267/95)

Skreślenie można zaskarżyć

Przy ocenie stosunku łączącego strony nie można pominąć, że dyrektor szkoły publicznej (oraz niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej) uprawniony jest do wydawania decyzji w rozumieniu kodeksu postępowania administracyjnego, które mogą być zaskarżone do organu wyższego stopnia (...). Taką decyzją będzie również skreślenie z listy uczniów, o czym mowa jest w ust. 2 ustawy o systemie oświaty.

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 1992 r. (sygn. III CZP 84/92)

Ważne! Uczeń objęty obowiązkiem szkolnym, a zatem nie mający ukończonych 18 lat, na wniosek dyrektora szkoły może być przeniesiony przez kuratora oświaty do innej szkoły

stawie uchwały rady pedagogicznej, po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego.

Statutowe ogólniki

Szczegółowe zasady usuwania uczniów muszą być precyzyjnie sformułowane w statucie. Tymczasem wiele statutów reguluje tę kwestię bardzo ogólnie. W niektórych można np. przeczytać: „Uczeń może być skreślony z listy uczniów za rażące naruszenie regulaminu uczniowskiego”. Taki przepis nie może być podstawą do dokonania skreślenia, ponieważ jest zbyt ogólny i zakłada nadmierną dowolność w uznawaniu, kiedy naruszenie jest już rażące, a kiedy nie. Według Departamentu Prawnego Ministerstwa Edukacji Narodowej uczeń musi być poinformowany o wykroczeniach, które mogą być powodem skreślenia z listy uczniów. Szkoła co jakiś czas powinna przypominać, co może spowodować wyrzucenie.

Jedyną osobą, która może dokonać relegacji ucznia ze szkoły, jest jej dyrektor. Nie może tego zrobić ani wychowawca, ani pedagog szkolny, ani nikt inny, np. w przypadku szkół prywatnych – właściciel szkoły. Nikt nie może oświadczyć uczniowi, że nie

Ważne! Szkoła podstawowa i gimnazjum może być tylko szkołą publiczną lub niepubliczną o uprawnieniach szkoły publicznej. Nie można zatem wyrzucić ucznia objętego obowiązkiem szkolnym z prywatnej szkoły podstawowej

Tu znajdziesz pomoc

Jeśli uważasz, że w twojej szkole są łamane prawa, zgłoś to do kuratorium oświaty, najlepiej do wizytatora nadzorującego przestrzeganie praw ucznia.

Województwo dolnośląskie

Danuta Nowak
pl. Powstańców Warszawy
150-951 Wrocław
(0 71) 340 64 51
e-mail: kuratorium@uwoj.wroc.pl
http://www.kuratorium.wroclaw.pl/

Województwo kujawsko-pomorskie

Andrzej Gralak
ul. Konarskiego 1/3
85-066 Bydgoszcz
(0 54) 231 15 51
e-mail: agralak@uwoj.bydgoszcz.pl
www.kuratorium.uwoj.bydgoszcz.pl

Województwo lubelskie

Grażyna Nazarewicz
ul. 3-go Maja 6
20-950 Lublin
(0 81) 532 92 81; fax 532 98 00
e-mail: rzecznik.praw.ucznia@kuratorium.lublin.pl
www.kuratorium.lublin.pl

Województwo lubuskie

Ewa Jałowy
ul. Jagiellończyka 10;
66-400 Gorzów Wielkopolski
(0 95) 720 84 12 wew. 131;
e-mail: ku-gorzow-rpu-jalowy@kuratorium.lublin.pl
www.ko-gorzow.edu.pl/

Województwo łódzkie

Bożena Krajewska-Bicz
al. Kościuszki 120a
90-446 Łódź
tel. 0 42 637 77 18, 637 70 55 w. 61
e-mail:
bkrajewska@kuratorium.lodz.pl
www.kuratorium.lodz.pl

Województwo małopolskie

Henryk Szostak
ul. Basztowa 22
31-156 Kraków
Tel. (0 12) 61 60 411
www.kuratorium.krakow.pl

Województwo mazowieckie

Krystyna Mucha
Al. Jerozolimskie 32
00-024 Warszawa
tel. 551 24 00
e-mail: kuratorium@mazowieckie.pl
www.mazowieckie.pl/kuratorium

Województwo opolskie

Waldemar Kraśnikiewicz
ul. Piastowska 14
45-082 Opole
tel. 45 24 567
e-mail: kontakt@kuratorium.wbd.pl
www.kuratorium.opole.pl

Województwo podkarpackie

Krystyna Błotnicka
ul. Grunwaldzka 15
35-959 Rzeszów
(0 17) 867 11 36
kblotnicka@ko.rzeszow.pl
www.ko.rzeszow.pl

DO KURATORA LUB RZECZNIKA PRAW DZIECKA

Jak poskarżyć się na łamanie praw

Jeśli uczeń uzna, że nauczyciel łamie jego prawa, poprzez np. złośliwe komentowanie poziomu inteligencji, wyśmiewanie, obniżanie oceny z zachowania za złe stopnie, może poskarżyć się do wychowawcy, dyrektora szkoły, kuratorium oświaty oraz rzecznika praw dziecka.

JOLANTA GÓRA

jolanta.gora@infopr.pl

Pierwszymi osobami, do których uczeń powinien skierować swoją skargę czy prośbę o pomoc, powinni być rodzice i wychowawca. W przypad-

WIZYTATOR CZY RZECZNIK

Na stronach internetowych niektórych kuratorów oświaty można znaleźć kontakt do Rzecznika Praw Ucznia. W ten sposób nazywany jest wizytator koordynujący nadzór nad przestrzeganiem praw ucznia. Zdaniem Rzecznika Praw Dziecka jest to mylne określenie. Rzecznik bowiem powinien być niezależny od kuratora, wizytatora, organów prowadzących szkoły i placówki oraz od szkół i placówek oświatowych. Dzięki temu mógłby pełnić rolę adwokata zarówno w sytuacji gdy uczeń jest osobą poszkodowaną i dochodzić swych praw, jak i wtedy, gdy jest on sprawcą i przysługuje mu prawo do wysłuchania i obrony. Tymczasem funkcję tę pełnią podlegli kuratorowi pracownicy, funkcjonujący w hierarchicznej strukturze urzędu. Mają oni w swoim zakresie obowiązków wiele innych zadań. Można więc mówić o nadzorze pedagogicznym, ale nie o autentycznym rzecznictwie na rzecz ucznia.

ku braku reakcji ze strony wychowawcy, najlepiej, aby rodzice w imieniu ucznia, zwrócili się do dyrektora szkoły. Jeśli i on zawiedzie, co zdarza się dość często, kolejnym adresatem skargi powinien być właściwy kurator oświaty. Najlepiej zrobić to poprzez wizytatora koordynującego nadzór nad przestrzeganiem praw ucznia i dziecka w szkołach (dane wizytatorów w ramkach). Taki wizytator, błędnie zwany rzecznikiem praw ucznia, działa przy każdym kuratorium. Przedmiotem skargi mogą być działania władz szkolnych: dyrektora, nauczycieli, rady pedagogicznej, rady rodziców, rady szkoły, samorządu uczniowskiego, a także uczniów. Pismo musi zawierać dane osoby skarżącej, anonimowe skargi nie są bowiem rozpatrywane. Należy też dokładnie przedstawić sprawę. Kuratorium jednak może poprosić o dodatkowe wyjaśnienie czy dokumenty, ale lepiej jest od razu wyjaśnić wszystkie aspekty problemu.

Często jednak zdarza się, że kuratorium bada sprawę pobieżnie. W takich sytuacjach pozostaje skarga do Rzecznika Praw Dziecka, który działa na podstawie ustawy z 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz.U. nr 6, poz. 69). W swojej działalności Rzecznik jest niezależny od innych organów państwowych i odpowiada jedynie przed parlamentem. Jeśli uzna, że prawa lub dobro dziecka są naruszane, z własnej inicjatywy podejmuje interwencję. Może np. zwracać się do organów władzy publicznej, organizacji lub

NIEZNAJOMOŚĆ PRAWA SZKODZI

Nauczyciele i dyrektorzy szkół powinni znać wszystkie przepisy dotyczące życia w szkole. Praktyka wskazuje jednak, że czasami nie wiedzą nawet, jakie dokumenty regulują poszczególne aspekty szkolnej rzeczywistości. Zdarza się również, że niewłaściwie interpretują przepisy. Dlatego warto, aby rodzice i uczniowie sami starali się poznać dotyczące ich prawa po to, by móc skutecznie reagować w przypadku ich łamania. Niemal wszystkie przepisy dotyczące uczniów zebrał Maciej Osuch, społeczny rzecznik praw ucznia i spisał je w jednym dokumencie zatytułowanym Karta Praw Ucznia. Można go pobrać z jego strony internetowej: www.maciekosuch.prv.pl. Bardzo dużo praktycznej informacji można znaleźć także na portalu www.strefamiodych.pl prowadzonym przez Rzecznika Praw Dziecka. Znajduje się na nim także codziennie monitorowane forum. Każdy, kto poprosi na nim o pomoc albo wyjaśnienie, otrzyma szybko kompetentną odpowiedź.

instytucji o informacje i wyjaśnienia i żądać udostępnienia akt i dokumentów. Może też prosić właściwe organy, np. policję czy sądy, o podejmowanie działań na rzecz dziecka. Swoje zadania wykonuje przy pomocy Biura Rzecznika Praw Dziecka, które tworzą m.in. Zespół Informacyjno-Intercenstryjny oraz Zespół Badań i Analiz. Pracują w nich specjaliści z zakresu prawa, edukacji, psychologii, pedagogiki, socjologii, resocjalizacji oraz spraw społecznych. Wszystkie niezbędne informacje na temat RPD znajdują się na stronie www.brpd.gov.pl

PRAWA I OBOWIĄZKI UCZNIÓW UREGULOWANE

Statut – szkolna konstytucja

Prawa i obowiązki ucznia, zasady współpracy z rodzicami i organizowania zajęć, system oceniania, rodzaje kar i nagród – te kwestie reguluje statut szkoły. Jest to najważniejszy akt prawny mający wpływ na losy ucznia.

JOLANTA GÓRA

jolanta.gora@infopr.pl

Do uchwalenia statutu zobowiązuje szkoły artykuł 60 ustawy o systemie oświaty. Każda placówka tworzy go w oparciu o tzw. ramowy statut wydany przez ministra edukacji rozporządzeniem z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz.U. nr 61, poz. 624 z późn. zm.). Określa on najważniejsze zasady obowiązujące w szkole podstawowej, gimnazjum czy liceum.

Zgodnie z nim np. godzina lekcyjna trwa 45 minut, ale w uzasadnionych przypadkach – od 30 do 60 minut. Przede wszystkim jednak wskazuje kwestie, które szkoły muszą uregulować samodzielnie. Każdy statut powinien określać:

- obowiązki ucznia
- prawa ucznia wynikające m.in. z Konwencji o Prawach Dziecka
- rodzaje nagród i kar stosowanych wobec uczniów oraz tryb odwoływania się od kary
- przypadki, w których rada pedagogiczna może podjąć uchwałę upoważniającą dyrektora, do skreślenia ucznia z listy uczniów (dotyczy to tylko uczniów niepodlegających już obowiązkowi szkolnemu),

- przypadki, w których dyrektor szkoły podstawowej lub gimnazjum może wystąpić do kuratora oświaty z wnioskiem o przeniesienie ucznia do innej placówki
- warunki pobytu w szkole zapewniające uczniom bezpieczeństwo
- szczegółowe zasady wewnątrzszkolnego systemu oceniania uczniów, w tym kryteria wystawiania ocen z zachowania
- zasady rekrutacji uczniów do szkoły
- cele i zadania szkoły wynikające z przepisów prawa oraz uwzględniające program wychowawczy i program profilaktyki, dostosowane do potrzeb uczniów (oba dokumenty wymagają zaopiniowania przez samorząd uczniowski i radę rodziców).

Prawa a przywileje

W statucie zapisane są również wszelkie uprawnienia uczniów danej szkoły. Należą do nich m.in.:

- określona liczba klasówek i kartkówek przeprowadzanych w jednym dniu oraz tygodniu,
- zasady „szczęśliwego numerka”, „szczęśliwych dni bez pytania”,
- termin zapowiadania sprawdzianów wiedzy.

Przywilejów tych nie należy mylić z prawami zapisanymi m.in. w Konwencji o Prawach Dziecka czy konstytucji. Te pierwsze są zasadami wynikającymi z wewnątrzszkolnej umowy, czyli mogą, ale nie muszą, zostać zapisane w statucie. Natomiast prawa przysługujące na podstawie ustaw i konwencji muszą się w nim znaleźć.

Statut ponadto może określać sposób zmiany wychowawcy czy nauczyciela, zasady karania spóźniających czy korzystania z pracowni komputerowej.

Kto uchwała statut

To rada pedagogiczna przygotowuje projekt statutu szkoły. Uczniowie i rodzice mogą jednak przedstawiać swoje propozycje jego regulacji – najlepiej przez

Wybierając szkołę warto przeczytać statut, aby wiedzieć, czego można od niej oczekiwać

organy samorządu uczniowskiego i rady rodziców. Statut uchwała rada szkoły lub gdy jej nie powołano – rada pedagogiczna. Dokument ten można jednak dostosowywać do potrzeb w granicach prawa, zgodnie z procedurą, która powinna być określona w statucie. Oznacza to, że uchwalony przez radę pedagogiczną statut można modyfikować, a nawet trzeba, jeżeli zawiera przepisy niezgodne z obowiązującym prawem.

Jedno z renomowanych warszawskich liceów zapisało w statucie, że decyzję o skreśleniu ucznia otrzymuje na piśmie. Jeśli nie jest pełnoletni, decyzję otrzymują rodzice, a w czasie toczącego się postępowania uczeń ma prawo chodzić do szkoły, jeśli decyzji nie nadano rygoru natychmiastowej wykonalności. Ucznia niepełnoletniego, a zatem podlegającego obowiązkowi szkolnemu, nie można wyrzucić ze szkoły. Ponadto decyzja ta musi być wydana zgodnie z kodeksem postępowania administracyjnego, czyli nie może być wykonana przed upływem terminu wniesienia odwołania. Przepisy stanowiące inaczej, nie powinny znajdować się w statucie.

Postanowienia sprzeczne z prawem, a nawet cały statut, może uchylić kurator oświaty, a w przypadku szkół i placówek artystycznych minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Każdy, kto odkryje przepis niezgodny z prawem, powinien powiadomić o tym kuratora oświaty.

Szkola ma obowiązek zapoznać uczniów ze statutem. Wychowawca omawiając go, powinien powiedzieć, jaka kara grozi za jakie przewinienie, ile można mieć spóźnień, ile nieobecności, za co grozi skreślenie z listy uczniów.▶

Ważne! Statuty szkół są ogólnodostępne dla każdego: zarówno dla uczniów, rodziców, jak i nauczycieli. Nikomu nie można odmówić wglądu do jego treści, także osobom z zewnątrz, np. kandydatom do danego liceum.

WYDAWANIE SZKOLNYCH DOKUMENTÓW

Świadectwa są bezpłatne

Każdy uczeń, który ukończył daną klasę czy szkołę, powinien otrzymać świadectwo. Jego wydania nie można uzależnić np. od dokonania wpłaty na komitet rodzicielski.

JOLANTA GÓRA

jolanta.gora@infoprl

Od wielu lat w szkołach praktykuje się wstrzymanie wydawania uczniom i absolwentom świadectw do czasu uregulowania przez nich wszystkich należności w stosunku do szkoły. Nowy rok szkolny dopiero się zaczyna i do jego końca jeszcze 10 miesięcy, ale warto wiedzieć, że takie działanie jest naruszeniem prawa. Jeżeli bowiem klasyfikacyjna rada pedagogiczna uchwaliła, że uczeń ukończył klasę lub szkołę, to dyrektor ma obowiązek wydać mu odpowiednie świadectwo.

Artykuł 11 ustęp 1 ustawy o systemie oświaty stanowi, że świadectwa i dyplomy państwowe wydawane przez uprawnione do tego szkoły są doku-

mentami państwowymi. Zasady ich wydawania reguluje rozporządzenie ministra edukacji narodowej z dnia 24 stycznia 2000 r. w sprawie wydawania oraz wzorów świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych (Dz.U. z 31 stycznia 2000 r. z późn. zm.). Nie zawiera on jednak żadnej regulacji uprawniającej jakikolwiek organ szkoły do wprowadzania ograniczeń w wydawaniu świadectw lub dyplomów uczniom i absolwentom. Oznacza to, że ani w statucie, ani w regulaminie szkoły nie można wskazać, że wydanie świadectwa jest uzależnione od dokonania przez ucznia np. wpłaty na komitet rodzicielski czy rozliczenia się z tzw. karty obiegowej. Akt prawny ograniczający w określonych sytuacjach dostęp uczniom lub absolwentom do przysługujących im świadectw może wydać tylko minister edukacji. Jeśli szkoła umieści taki zapis, to wkroczy w kompetencje ministra. W tej sytuacji należy zawiadomić kuratorium oświaty, które ma obowiązek kontrolować, czy statuty szkół są zgodne z aktami prawnymi wyższego rzędu.

Naruszeniem prawa jest także pobieranie opłat za świadectwo. Wspomniane rozporządzenie stanowi, że świadectwa, dyplomy, odpisy świadectw dojrzałości oraz indeksy i legitymacje szkolne są wydawane przez szkoły i komisje okręgowe nieodpłatnie. Inaczej

JAK ZŁOŻYĆ SKARGĘ

Przed złożeniem skargi do kuratorium czy sądu należy wyczerpać inne możliwości dochodzenia swoich praw.

W pierwszej kolejności trzeba złożyć pismo do dyrektora szkoły z prośbą o wydanie świadectwa i wyjaśnieniem, że jego zatrzymanie jest niezgodne z prawem. Na kopii pisma sekretariat szkoły powinien potwierdzić jego przyjęcie. Jeśli dyrektor nadal nie wyda dokumentu, kolejne pismo wraz z potwierdzoną kopią poprzedniego należy skierować do gminnego wydziału oświaty.

W sytuacji gdy odmowa wydania świadectwa spowodowała szkodę, np. w postaci odmowy przyznania świadectwa społecznego, stypendium unijnego, uczeń może wystąpić do sądu cywilnego z roszczeniem o odszkodowanie na podstawie art. 417 par. 1 kodeksu cywilnego.

jest jedynie w przypadku duplikatu świadectwa czy legalizacji dokumentu. Wydaje się je za opłatą.

Jeśli dyrektor szkoły odmówi wydania świadectwa, należy wnieść skargę na niego do kuratorium oświaty. Można też poskarżyć się do wojewódzkiego sądu administracyjnego na bezczynność polegającą na zaniechaniu czynności z zakresu administracji publicznej. Dyrektor szkoły w zakresie wydawania świadectw szkolnych jest bowiem organem administracji publicznej, nad którymi kontrolę sprawuje właśnie sąd administracyjny.▶

Ważne! Świadectwa, dyplomy, odpisy świadectw dojrzałości oraz indeksy i legitymacje szkolne nie mogą być wydawane przez szkoły i komisje okręgowe odpłatnie. Opłaty można pobierać jedynie za duplikat świadectwa czy legalizację dokumentu

NA GIMNASTYKĘ ZE ZWOLNIENIEM LEKARSKIM

WF utrapieniem nie tylko dla puszystych

Coraz więcej dzieci woli załatwić sobie roczne zwolnienie z wychowania fizycznego, ponieważ ćwiczenie nie sprawia im przyjemności. Rodzice zamiast się na to godzić, powinni sprawdzić, czy zajęcia te są dobrze prowadzone.

JOLANTA OJCZYK

gp@infoprl

W Polsce znaczna część młodzieży niechętnie uczestniczy w zajęciach z wychowania fizycznego. Świadczą o tym wypowiedzi dzieci na forach internetowych, np. na portalu www.strefamlody.pl. Uczniowie narzekają na monotonne zajęcia (np. ciągłe grają w piłkę albo biegają dookoła boiska), na zmuszanie wszystkich do wykonywania takich samych ćwiczeń, nieobecność nauczycieli. Można zatem wnioskować, że do gimnastyki najczęściej zniechęcają nauczyciele niewywiązujący się ze swoich obowiązków.

Przed wszystkim warto wiedzieć, że w sprawie lekcji wychowania fizycznego został wydany wyrok sądowy. Zgodnie z nim nauczyciel wychowania fizycznego nie może nie brać pod uwagę, egzekwując wykonywanie określonych ćwiczeń, różnic w stopniu sprawności fizycznej uczniów, uwarunkowanych także ich fizycznymi możliwościami

(wzrost, nadwaga, prawidłowość budowy, ewentualne ułomności). W uzasadnionych granicach powinno być stosowane podejście indywidualne, zwłaszcza gdy dotyczy to młodzieży, której rozwój fizyczny nie został zakończony (wyrok z dnia 21 kwietnia 1970 roku, I CR 86/70 – OSPiKA 1971, nr 12, poz. 232). Oznacza to, że rodzaj ćwiczeń musi być dobrany do możliwości ucznia.

Nauczyciele powinni zwracać też uwagę na indywidualne predyspozycje. Jedną osobą bowiem może świetnie jeździć konno, na nartach, ale nie ma talentu do gier zespołowych, np. siatkówki. Od kogoś takiego nie można wymagać, aby celnie rzucał do kosza.

Ponadto zgodnie z rozporządzeniem dotyczącym m.in. oceniania przy ustalaniu oceny z wychowania fizycznego, należy w szczególności brać pod uwagę wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków. Piątkę zatem może mieć zarówno osoba wysportowana, jak i ta mniej, ale przykładająca się do ćwiczeń. Zwykle, niestety, nauczyciele oceniają na podstawie uzyskanych wyników w biegach, skokach, rzutach, bez brania pod uwagę możliwości i zaangażowania. Jeśli ktoś nie zmieści się w normie dla danej grupy wiekowej, niesłusznie otrzymuje gorszy stopień.

Młodzież często zwraca uwagę na nieobecność nauczycieli na lekcjach. Jedno z rozporządzeń dotyczące bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach stanowi, że niedopuszczalne jest prowadzenie jakichkolwiek zajęć bez nadzoru upoważnionej do tego osoby.▶

6 PRZYKAZAŃ WUEFISTY

- ▶ Stopień trudności i intensywności ćwiczeń musi być dostosowany do aktualnej sprawności fizycznej i wydolności ćwiczących.
- ▶ Ucznia skarżącego się na dolegliwości zdrowotne należy zwolnić z wykonywania ćwiczeń i poinformować o tym jego rodziców/prawnych opiekunów.
- ▶ Ćwiczenia trzeba prowadzić tak, aby zapewnić pełne bezpieczeństwo.
- ▶ Bramki i kosze do gry oraz inne urządzenia, których przemieszczenie się może stanowić zagrożenie dla zdrowia ćwiczących, powinny być mocowane na stałe.
- ▶ Stan techniczny urządzeń i sprzętu sportowego należy sprawdzić przed każdymi zajęciami.
- ▶ W salach i na boiskach oraz w miejscach wyznaczonych do uprawiania ćwiczeń fizycznych, gier i zabaw umieszcza się tablice informacyjne określające zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego.

USPRAWIEDLIWIANIE NIEOBECNOŚCI UCZNI

Zwolnienie od lekarza niepotrzebne

Wiele szkół wymaga, aby nieobecność z powodu choroby uczniowie usprawiedliwiali zwolnieniem lekarskim. Tymczasem decyzja o tym, czy dziecko ma iść do szkoły, czy nie, należy do rodziców.

JOLANTA GÓRA

jolanta.gora@infoprl

Ządanie przez dyrektorów szkół wystawiania przez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej pisemnego

usprawiedliwiania nieobecności uczniów w szkole z powodu choroby nie ma żadnego uzasadnienia w prawie oświatowym. Ani ustawa o systemie oświaty, ani żadne rozporządzenie wydane do niej nic nie mówi na ten temat ponieważ jedynymi osobami odpowiedzialnymi za los dziecka są jego rodzice. Zgodnie z art. 92 ustawy z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego dziecko pozostaje aż do pełnoletności pod władzą rodzicielską. Nawet

jeśli lekarz stwierdził, że uczeń jest chory, to decyzję o tym, czy wysłać go do szkoły, podejmują rodzice. Wyjątek stanowi tylko choroba zakaźna. Jeśli dziecko zachorowało np. na gryżlicę, salmonellę, żółtaczkę, rodzice mają obowiązek odizolowania go od innych, aby nie narazić nikogo na zakażenie. W szkole natomiast nikt nie może żądać, aby nieobecność ucznia usprawiedliwiał ktoś inny niż rodzice. Prawo do kontrolowania decyzji rodziców mają sądy.

Tu znajdziesz pomoc

Województwo podlaskie

Anna Topór
ul. Rynek Kościuski 9
19-950 Białystok
(0 85) 741 55 22
www.kuratorium.bialystok.pl

Województwo pomorskie

Alina Berbeka
ul. Okopowa 21/27
80-810 Gdańsk
(0 58) 30 77 587
www.kuratorium.gda.pl

Województwo śląskie

Andrzej Rafał
ul. Jagiellońska 25
40-032 Katowice
tel. (0 32) 254 42 31
www.kuratorium.katowice.pl

Województwo świętokrzyskie

Juliusz Hroda
al. IX Wieków Kielce 3
25-516 Kielce
(0 41) 342 16 34
(0 41) 344 33 58
kurator@kuratorium.uw.gov.pl
www.kuratorium.kielce.pl

Województwo warmińsko-mazurskie

Joanna Jabłońska
al. Piłsudskiego 7/9
10-959 Olsztyn
tel. (0 89) 523 26 59
joanna@ko.olsztyn.pl
www.ko.olsztyn.pl/

Województwo wielkopolskie

Alicja Matecka
ul. Kościuski 93;
60-967 Poznań
tel. (0 61) 854 17 54
a.matecka@ko.poznan.pl
www.ko.poznan.pl

Delegatura Kuratorium Oświaty w Kaliszu

Elżbieta Zarczińska
ul. Kordeckiego 19
60-800 Kalisz
tel. (0 62) 502 30 11

Delegatura Kuratorium Oświaty w Koninie

Maria Mazurek
ul. Sosnowa 10
62-510 Konin
tel. (0 63) 243 51 05

Delegatura Kuratorium Oświaty w Lesznie

Halina Żygadło
Plac Kościuski 4
64-100 Leszno
tel. (0 65) 529 48 38

Delegatura Kuratorium Oświaty w Pile

Jolanta Lubińska
al. Niepodległości 33/35
64-920 Pila
tel. (0 67) 212 37 67

Województwo zachodniopomorskie

Elżbieta Wysocka
ul. Matejki 6b
71-615 Szczecin
tel. (0 91) 433 76 62
(0 91) 433 81 87
www.xoops.kuratorium.szczecin.pl

Wychowawcy nie muszą jednak akceptować wszystkich powodów nieobecności. Jeżeli rodzice chcą zabrać dziecko na tygodniowy wyjazd w czerwcu, to powinni najpierw to uzgodnić z wychowawcą. Może

się bowiem okazać, że nieobecność w tym okresie zakończy się brakiem promocji do następnej klasy.

Samodzielni pełnoletni

Obowiązek usprawiedliwienia nieobecności spoczywa tylko na rodzicach uczniów niepełnoletnich. Każdy, kto skończył 18 lat, w świetle prawa jest dorosły, i sam odpowiada za swoje czyny. Oznacza to, że nauczyciele muszą respektować usprawiedliwienia napisane przez osiemnastoletnich i starszych uczniów. Zdarza się jednak, że wychowawcy proszą rodziców o podpisanie oświadczenia stanowiącego, że ich nieobecności mogą być usprawiedliwione albo przez rodziców, albo przez lekarza. Takie oświadczenia nie mają żadnej mocy prawnej.

Zwolnieni z wf-u

Rodzice jednak nie mogą sami decydować o tym, czy ich dziecko powinno nie chodzić na lek-

cje wychowania fizycznego. O tym, że uczeń nie może ćwiczyć przez dłuższy czas, nawet całe 10 miesięcy, musi zdecydować lekarz. To on wydaje odpowiednie zaświadczenie, które przedstawia się nauczycielowi. Rodzice jednak mogą zdecydować o tym, aby dziecko nie ćwiczyło na dwóch, trzech lekcjach, ponieważ np. na nartach naciągnęło sobie ścięgno.

Wagary pod nadzorem

Nieobecność dziecka w szkole należy jednak usprawiedliwiać. Rodzice bowiem odpowiadają za regularne chodzenie dzieci do szkoły, czyli za wypełnienie obowiązku szkolnego. Spóźnianie go kontrolują jednak dyrektorzy szkół podstawowych i gimnazjów. Jeżeli uczeń nie przychodzi do szkoły bez podania powodów, dyrektor, uprawniony nauczyciel czy wychowawca powinni niezwłocznie skontaktować się z rodzicami. ■

NIEOBECNOŚĆ NA EGZAMINACH

W przypadku uczniów, którzy nie mogą wziąć udziału w sprawdzianie czy egzaminie: maturalnym lub gimnazjalnym, usprawiedliwienie nieobecności jest bardzo ważne. Zgodnie z rozporządzeniem m.in. w sprawie przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych w szczególnych przypadkach losowych lub zdrowotnych, na udokumentowany wniosek zainteresowanego czy jego rodziców dyrektor komisji może wyrazić zgodę na dopuszczenie do egzaminu w terminie dodatkowym. Dlatego warto zadbać o posiadanie potwierdzenia choroby wydanego przez lekarza.

ZACHOWANIE BEZ WPŁYWU NA STOPIEŃ Z PRZEDMIOTU

Oceny muszą być sprawiedliwe i jawne

Nauczyciel wystawiając ocenę – cząstkową, jak i semestralną – musi kierować się określonymi zasadami. Ogólne reguły ustala minister edukacji, szczegółowe – statut szkoły.

JOLANTA GÓRA

jolanta.gora@infor.pl

Jednym z podstawowych praw ucznia (wynikającym z art. 55 ust. 5 ustawy o systemie oświaty) jest prawo do jawnej i umotywowanej oceny postępów w nauce i zachowaniu.

Zachowanie nie świadczy o wiedzy

Ocenię podlegają osiągnięcia edukacyjne ucznia i jego zachowanie. Wystawiając notę za zachowanie – śródroczną i końcową – wychowawca musi wziąć pod uwagę opinie innych nauczycieli i uczniów. Ocena musi uwzględniać:

- ▶ wywiązywanie się z obowiązków ucznia;
- ▶ postępowanie zgodne z dobrem społeczności szkolnej;
- ▶ dbałość o honor i tradycje szkoły;
- ▶ dbałość o piękno mowy ojczystej;
- ▶ dbałość o bezpieczeństwo i zdrowie własne oraz innych osób;
- ▶ godne, kulturalne zachowanie się w szkole i poza nią;
- ▶ okazywanie szacunku innym osobom.

Ważne! Oceny, od niedostatecznej do celującej, obowiązują dopiero od czwartej klasy szkoły podstawowej. W klasach jeden-trzy obowiązuje tzw. ocena opisowa

Tak wynika z rozporządzenia ministra edukacji narodowej i sportu z 7 września 2004 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania egzaminów w szkołach publicznych, które określa podstawowe zasady oceniania. Natomiast szczegółowe reguły wystawiania cenzurek określa statut szkoły.

Ważne! Rodzice i uczniowie w ciągu siedmiu dni od zakończenia roku szkolnego mogą zgłosić do dyrektora szkoły zastrzeżenia, jeśli uważają, że ocena roczna została ustalona niezgodnie z przepisami

Jak widać, obowiązujące powszechnie rozporządzenie nie mówi o wyglądzie, w tym np. o długości włosów. Dodatkowe kryteria mogą być jednak zapisane w statucie szkoły. To w nim właśnie najczęściej pojawia się bardzo często sformułowanie schludny wygląd. Jeśli jednak nie jest w nim zapisane wyraźnie, że uczeń wyróżniający się nie może mieć dredów czy długich włosów, to

PODSTAWOWE ZASADY OCENIANIA

- ▶ Oceny muszą być jawne.
- ▶ Ocena z zachowania nie może mieć wpływu na ocenę z pozostałych przedmiotów.
- ▶ Zasady oceniania muszą być zawarte w statucie szkoły.
- ▶ Egzamin poprawkowy może zdawać uczeń, który ma tylko jedną jedynkę.

należy wyjaśnić, że ich posiadanie nie może powodować obniżenia oceny.

Semestralna i roczna ocena zachowania nie może mieć wpływu na stopień z poszczególnych przedmiotów. Jeśli zatem dziecko nie jest zdolne, źle się uczy, ale jest grzeczne, respektuje normy społeczne, powinno mieć dobrą ocenę z zachowania. Z kolei zdolny, odcytany uczeń, który ma swoje poglądy i zażarcie ich broni, doprowadzając nawet do sprzeczek z nauczycielem, nie może być za to ukarany gorszą oceną z danego przedmiotu – pod warunkiem że posiada wiedzę wymaganą programem nauczania.

Dotychczas ocena z zachowania nie decydowała o tym, czy uczeń zdał do następnej klasy. Nawet posiadacz nagannej opinii otrzymywał promocję. Roman Giertych, minister edukacji narodowej, przygotował jednak projekt rozporządzenia, według którego uczeń, który po raz trzeci z rzędu otrzyma naganną ocenę roczną z zachowania, nie będzie promowany do następnej klasy. Rada pedagogiczna ponadto będzie mogła podjąć uchwałę o pozostawieniu w tej samej klasie ucznia, który drugi raz z rzędu otrzymał naganną ocenę. Projekt rozporządzenia jest w tej chwili konsultowany. Jeśli zostanie przyjęty, to będzie obowiązywać już od 1 września. Informacje na ten temat będą publikowane m.in. na stronach internetowych MEN (www.men.gov.pl).

Z plastyki za wysiłek czy talent

Przy ustalaniu oceny z wychowania fizycznego, techniki, plastyki i muzyki w szczególności musi być brany pod uwagę wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki tych zajęć. Oznacza to, że nauczyciele powinni oceniać wkład pracy ucznia w wykonywanie poszczególnych ćwiczeń, a nie osiągnięte wyniki. Nie każdy bowiem ma takie same warunki fizyczne i predyspozycje do uprawiania poszczególnych dyscyplin sportowych. Nie powinno być tak, że uczeń, który bardzo się stara, nie opuszcza zajęć, regularnie ćwiczy, ma na koniec roku taką samą ocenę jak osoba, która unika zajęć, nie angażuje się w wykonywanie ćwiczeń i ciągle przebywa na zwolnieniu lekarskim. Podobnie jest z ocenami z plastyki. Praca, która nie podoba się nauczycielowi, ale uczeń zaangażował się w jej wykonanie, nie może być oceniona negatywnie.

Klasyfikacja semestralna

Szczególnymi prawami rządzi się też wystawianie ocen semestralnych, na koniec pierwszego semestru, i rocznych, na zakończenie roku szkolnego, decydujących o promocji. Zgodnie z rozporządzeniem, uczeń może nie być klasyfikowany z jednego, kilku lub wszystkich zajęć edukacyjnych, jeżeli brak jest podstaw do ustalenia śródrocznej lub rocznej (semestralnej) oceny klasyfikacyjnej z powodu nieobecności ucznia na zajęciach edukacyjnych przekraczającej połowę czasu przeznaczonego na te zajęcia w szkolnym planie nauczania. W praktyce oznacza to, że uczeń, który np. ze 192 dni nauki opuścił 87 dni, z mocy prawa nie otrzymuje promocji do następnej klasy. Uczeń może jednak uzyskać oceny przystępując do tzw. egzaminu klasyfikacyjnego. Jeśli jednak nieobecności były nieusprawiedliwione, zgodę na udział w egzaminie musi wyrazić rada pedagogiczna. W przypadku usprawiedliwionej nieobecności, np. wyjazdu na zagraniczne stypendium, pobytu w szpitalu, nie ma takiego wymogu. Egzamin musi być pisemny i ustny. Mogą go obserwować rodzice albo opiekunowie prawni.

Oceny semestralne, a także uzyskane podczas egzaminu, z wyjątkiem niedostatecznych, są ostateczne. Jednakże uczeń lub jego rodzice (prawni

JAWNOŚĆ OCEN

Wystawiane oceny muszą być jawne zarówno dla ucznia jak i jego rodziców czy opiekunów prawnych. Nauczyciel nie ma obowiązku od razu wyjaśnić, dlaczego wystawił czwórkę, a nie piątkę. Uczeń albo rodzic może jednak zażądać od nauczyciela, aby uzasadnił swoją decyzję. Nauczyciel ponadto na wniosek ucznia czy rodzica musi udostępnić sprawdzone prace pisemne. Nie może też zabronić ich skopiowania.

EGZAMIN POPRAWKOWY

Egzamin poprawkowy może zdawać uczeń, który ma jedynkę z jednego, obowiązkowego przedmiotu. Na dwa egzaminy zgodę wyraża rada pedagogiczna. Jeśli uczniowi powinie się noga, to może jeszcze liczyć ewentualnie na przychyłność grona pedagogów. Rada może bowiem jeden raz w ciągu danego etapu edukacyjnego, czyli albo raz w podstawówce, albo raz w gimnazjum, promować ucznia, który nie zdał egzaminu poprawkowego z przedmiotu, który będzie też nauczany w wyższej klasie.

opiekunowie) mogą w ciągu 7 dni od zakończenia roku szkolnego zgłosić zastrzeżenia do dyrektora szkoły, jeżeli uznają, że roczna (semestralna) ocena klasyfikacyjna z zajęć edukacyjnych lub zachowania została ustalona niezgodnie z przepisami prawa dotyczącymi trybu ustalania tej oceny. Jeśli okazałoby się, że rzeczywiście dopuszczono się nieprawidłowości, dyrektor musi powołać komisję, która dokona ponownej oceny.

Oceny semestralne, a także uzyskane podczas egzaminu – z wyjątkiem niedostatecznych – są ostateczne

Roczne oceny niedostateczne, wystawione bezpośrednio przez nauczyciela czy w wyniku egzaminu, można jeszcze zmienić przystępując do egzaminu poprawkowego. Z tym że jest on zarezerwowany tylko dla posiadaczy jednej jedynki. Chociaż w wyjątkowych przypadkach rada pedagogiczna może wyrazić zgodę na egzamin poprawkowy z dwóch przedmiotów. Termin egzaminu poprawkowego wyznacza dyrektor szkoły w ostatnim tygodniu ferii letnich. Jeśli uczeń nie mógł do niego przystąpić z przyczyn usprawiedliwionych, dyrektor może wyznaczyć dodatkowy termin, ale nie później niż do końca września. ■

Ważne! Roczne oceny niedostateczne, wystawione bezpośrednio przez nauczyciela czy w wyniku egzaminu, można jeszcze zmienić, przystępując do egzaminu poprawkowego. Z tym że jest on zarezerwowany tylko dla posiadaczy jednej jedynki. W wyjątkowych przypadkach rada pedagogiczna może wyrazić zgodę na egzamin poprawkowy z dwóch przedmiotów

NAD EGZAMINAMI ZEWNĘTRZNYMI CZUWAJĄ OKRĘGOWE KOMISJE

Maskotka zostaje w domu...

Rok szkolny to nie tylko nauka, święta i ferie, ale również egzaminy. Zdają je szóstoklasiści, uczniowie trzecich klas gimnazjów oraz absolwenci szkół ponadgimnazjalnych. Zwykle przebiegają one bez kłopotów, ale nie zawsze. Warto zatem wiedzieć, co zrobić, gdy na sali było za głośno, ktoś ściągał czy nie mógł przyjechać na egzamin.

JOLANTA OJCZYK

gp@infor.pl

Sprawdzian i egzamin gimnazjalny jest powszechny i obowiązkowy. Oznacza to, że musi do niego przystąpić każdy uczeń. Każdy, kto nie pojawi się na nich, będzie musiał powtarzać odpowiednio szóstą klasę szkoły podstawowej lub trzecią klasę gimnazjum. Uzyskane wyniki jednak nie wpływają na ukończenie szkoły – pod warunkiem że dana osoba otrzymała promocję, czyli nie otrzymała ani jednej rocznej oceny niedostatecznej. Liczba zdobytych punktów nie jest nawet odnotowywana na świadectwie ukończenia szkoły. Jednak to od niej zależy, do jakiego liceum zostanie się dany uczeń. Uczeń otrzymuje tylko z OKE zaświadczenie o uzyskanych wynikach.

Egzamin maturalny jest dobrowolny, jednak brak matury uniemożliwia studiowanie. Każdy, kto go zdał, otrzymuje świadectwo dojrzałości. Absolwent zasadniczej szkoły zawodowej czy technikum, który zaliczy egzamin zawodowy, otrzymuje dyplom potwierdzający kwalifikacje. Na wniosek okręgowa komisja egzaminacyjna może też wydać tzw. europass, czyli suplement do dyplomu w języku angielskim. Zawiera on dokładny opis kwalifikacji absolwenta do wykonywania danego zawodu. Dokument, który ma identyczną strukturę we wszystkich krajach Unii Europejskiej, opisuje umiejętności i uprawnienia posiadacza dyplomu. Suplement znacznie ułatwia znalezienie pracy za granicą.

Przed wejściem na salę

Każdy uczeń idący na egzamin musi mieć przy sobie dokument pozwalający potwierdzić jego tożsamość. W przypadku osób pełnoletnich jest to dowód osobisty, a uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów, legitymacja

Jeśli długopis przestał pisać, po zapasowy należy zgłosić się do zespołu nadzorującego egzamin

szkolna. Jeśli jednak ktoś zapomni legitymacji, jego tożsamość może potwierdzić wychowawca czy inny nauczyciel z danej szkoły.

Do sali, w której jest przeprowadzany zarówno egzamin ustny, jak i pisemny, nie można wносить żadnych urządzeń telekomunikacyjnych. Jeśli jednak ktoś zapomni i zabierze ze sobą telefon komórkowy, to musi się liczyć z tym, że gdy zadzwoni, zostanie usunięty z egzaminu, a w konsekwencji nie zaliczy go. Szóstoklasiści i gimnazjaliści mogą mieć ze sobą: długopis, gumkę, linijkę, ekierkę, cyrkiel i kątomierz. Listę przyborów i urządzeń, które można mieć na egzaminie maturalnym, określa dyrektor CKE (patrz obok). Zgodnie z zaleceniami CKE, każdy zdający powinien swoją pracę napisać długopisem albo piórem z czarnym atramentem. Taki wymóg jest obecnie stosowany podczas większości egzaminów państwowych, np. na urzędnika mianowanego, aplikację radcowską. Prace i karty ocen są bowiem skanowane, a kolor niebieski, zwłaszcza jasny, może być nieczytelny po wyczytaniu do komputera. Jeśli okaże się, że długopis przestał pisać, nale-

ży zgłosić się do zespołu nadzorującego, który musi posiadać zapasowe przybory do pisania.

Musi być cisza i spokój

Uczeń, który uzna, że w trakcie sprawdzianu albo egzaminu zostały naruszone przepisy dotyczące jego przeprowadzania, ma tylko dwa dni na zgłoszenie zastrzeżenia do dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej (OKE). Ponieważ zastrzeżenia mogą być różne, warto wiedzieć, że każdy zdający powinien mieć swój stolik, ustawiony w odległości od sąsiednich zapewniającej samodzielność. Na stolikach mogą znajdować się tylko arkusze egzaminacyjne i przybory pomocnicze dopuszczone przez Centralną Komisję Egzaminacyjną (szczegóły w tabeli). Nie może się więc na nim znaleźć ani maskotka, ani kanapka, ani nawet czysta kartka. Na sali musi być zegar, umieszczony w takim miejscu, aby był widoczny dla wszystkich uczniów. Podczas egzaminu w sali mogą przebywać wyłącznie zdający, przewodniczący zespołu egzaminacyjnego i osoby wchodzące w skład zespołu nadzorującego. Wyjątek stanowi maturalny egzamin z informatyki, podczas którego może pojawić się administrator lub opiekun pracowni. Komisja nie może odmówić uczniowi prawa do skorzystania z toalety. Jeśli jakiś wymóg nie jest spełniony, także jeśli zabraknie pomocy, uczeń może to zakwestionować. W ubiegłym roku OKE w Łomży unieważniła np. egzamin maturalny, podczas którego było za głośno na sali. Zdarzały się także skargi na nauczycielki zbyt głośno stukające obcasami. Dyrektor OKE rozpatruje zgłoszone zastrzeżenia w terminie 7 dni od daty ich otrzymania. Jego rozstrzygnięcie jest ostateczne.

Kara za ściąganie

Okręgowa komisja egzaminacyjna może unieważnić egzamin w dwóch przypadkach:

- ▶ jeśli zdający został przyłapany na ściąganiu,
- ▶ jeśli OKE udowodni, że praca została napisana niesamodzielnie.

W pierwszym przypadku przewodniczący zespołu egzaminacyjnego może przerwać egzamin ucznia, który zakłóca jego prawidłowy przebieg w sposób utrudniający pracę pozostałym zdającym. Jeśli uczeń nie zgodzi się z decyzją przewodniczącego, ma dwa dni na odwołanie się do dyrektora OKE.

W drugim przypadku procedura jest bardziej skomplikowana. Dyrektor OKE po otrzymaniu od egzaminatorów podejrzenia o niesamodzielnym napisaniu pracy, powołuje zespół ekspertów, który przeprowadza postępowanie wyjaśniające. Eksperti nie tylko analizują wszystkie prace wskazane przez egzaminatorów, ale również wszystkie prace z danej szkoły oraz

Zdający ma tylko dwa dni na zgłoszenie dyrektorowi okręgowej komisji egzaminacyjnej zastrzeżeń do przeprowadzenia egzaminu

protokół zbiorczy napisany przez szkolną komisję egzaminacyjną. Mogą też poprosić o schemat rozmieszczenia uczniów na danej sali. W ten sposób ustalone są tzw. gniazda ściągaczy. Z postępowania wyjaśniającego sporządzany jest protokół. Jeśli zostanie w nim udowodnione niesamodzielne wykonanie pewnych zadań, to dyrektor OKE w porozumieniu z dyrektorem Centralnej Komisji Egzaminacyjnej musi podjąć decyzję o unieważnieniu części pisemnej egzaminu z danego przedmiotu. Przepisy nie dają uczniowi prawa do odwołania. Mimo to uczeń, który dowie się, że komisja kwestionuje samodzielność jego pracy,

Ważne! Osobie złapaną na niesamodzielnym pisaniu pracy, albo przez komisję, albo podczas sprawdzianu prac, unieważnia się egzamin. Uczeń może ponownie przystąpić do sprawdzianu albo odpowiedniej części egzaminu gimnazjalnego w miejscu wskazanym przez dyrektora komisji okręgowej, a w terminie ustalonym przez dyrektora komisji centralnej, ale nie później niż do dnia 20 sierpnia danego roku. Maturzysta natomiast może powtórzyć egzamin dopiero w następnej sesji, czyli za rok

powinien przedstawić OKE na piśmie swój punkt widzenia. W ten sposób zwiększa szansę na rzetelne rozwiązanie sprawy.

Konsekwencje nieobecności

Absolwent, który nie mógł stawić się na egzamin ustny czy pisemny, bo np. zachorował lub brał udział w olimpiadzie międzynarodowej, może starać się o dopuszczenie go do matury w późniejszym terminie. On lub jego rodzice muszą złożyć do dyrektora szkoły, najpóźniej w dniu egzaminu, udokumentowany wniosek o dopuszczenie go do egzaminu w dodatkowym terminie. Należy do niego dołączyć np. zaświadczenie lekarskie, informacje o uczestnictwie w ważnych zawodach czy olimpiadzie. Dyrektor szkoły przekazuje go niezwłocznie dyrektorowi OKE. Ten ma dwa dni na podjęcie decyzji, która jest ostateczna. Termin dodatkowych egzaminów pisemnych ustala dyrektor CKE. Egzamin zwykle organizowany jest w siedzibach ośmiu okręgowych komisji egzaminacyjnych, a w przypadku przedmiotów nietypowych, gdzie liczba zdających

Komisje egzaminacyjne

CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

ul. Łucka 11
00-842 Warszawa
tel. (0 22) 656 38 00
Wydział sprawdzianów
– tel. (0 22) 656 38 19
Wydział egzaminów gimnazjalnych
– tel. (0 22) 656 38 18
Wydział egzaminów zawodowych
– tel. (0 22) 656 37 31
Wydział matur
– tel. (0 22) 656 37 18
www.cke.edu.pl

OKRĘGOWE KOMISJE EGZAMINACYJNE

OKE W GDAŃSKU

Obejmuje woj.: pomorskie i kujawsko-pomorskie
ul. Na Stoku 49
80-874 Gdańsk
tel. (0 58) 320 55 90
www.oke.gda.pl

OKE W JAWORZNIE

Obejmuje woj. śląskie
ul. Mickiewicza 4
43-600 Jaworzno
tel. (0 32) 616 33 99
www.oke.jaworzno.pl

OKE W KRAKOWIE

Obejmuje woj.: lubelskie, małopolskie i podkarpackie
al. F.ocha 39
30-119 Kraków
tel. (0 12) 61 81 201 do 203
www.oke.krakow.pl

OKE W ŁODZI

Obejmuje woj.: łódzkie i świętokrzyskie
ul. Praussa 4
94-203 Łódź
tel. (0 42) 634 91 33,
www.komisja.pl

OKE W ŁOMŻY

Obejmuje woj.: podlaskie i warmińsko-mazurskie.
ul. Nowa 2
18-400 Łomża
tel. (0 86) 216 44 95
www.oke.lomza.com.pl

OKE W POZNANIU

Obejmuje woj.: lubuskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie
ul. Gronowa 22
61-655 Poznań
tel. (0 61) 854 01 60
www.oke.poznan.pl

OKE W WARSZAWIE

Obejmuje woj. mazowieckie
ul. Grzybowska 77
00-844 Warszawa
tel. (0 22) 457 03 35
www.oke.waw.pl

OKE WE WROCŁAWIU

Obejmuje woj.: dolnośląskie i opolskie
ul. Zielińskiego 57
53-533 Wrocław
Tel. (0 71) 785 18 52
www.oke.wroc.pl

PRZYBORY I URZĄDZENIA, KTÓRE MOŻNA MIEĆ NA EGZAMINIE MATURALNYM

Przedmiot	Materiały i przybory
Język polski	słownik ortograficzny, słownik poprawnej polszczyzny – nie mniej niż 1 na 25 osób
Język łaciński i kultura antyczna	słownik łacińsko-polski dla każdego zdającego, mały atlas historyczny – nie mniej niż 1 na 25 osób
Biologia	każdy zdający może mieć ołówek, gumkę, linijkę
Chemia	każdy zdający może mieć linijkę, kalkulator prosty* i kartę wybranych tabel chemicznych, dostępnych na stronie www.cke.edu.pl
Fizyka i astronomia	każdy zdający może mieć linijkę, kalkulator prosty* i kartę wybranych wzorów i stałych fizycznych, dostępnych na stronie www.cke.edu.pl
Geografia	każdy zdający powinien mieć ołówek, gumkę, linijkę, lupę i kalkulator prosty*
Matematyka	każdy zdający powinien mieć cyrkiel, linijkę, kalkulator prosty* i zestaw wybranych wzorów matematycznych, dostępnych na stronie www.cke.edu.pl
Informatyka	każdy zdający może mieć kalkulator prosty*

* Kalkulator prosty – nie może to być kalkulator, który: rysuje wykresy, rozwiązuje równania, oblicza parametry danych statystycznych.

jest bardzo mała – w jednym miejscu w kraju. Natomiast termin egzaminu ustnego wyznacza przewodniczący zespołu egzaminacyjnego w jego szkole, czyli zwykle dyrektor.

Wgląd do pracy

Uczeń, który ma wątpliwości co do wyniku egzaminu, może złożyć wniosek do dyrektora OKE z prośbą o udostępnienie pracy. Niestety, mimo zastrzeżeń rzecznika praw obywatelskich, sprawdzo-

ny i oceniony arkusz egzaminacyjny, w tym karta odpowiedzi, nadal są udostępniane w miejscu i czasie wskazanym przez dyrektora komisji okręgowej. W ubiegłym roku wielu uczniów miało zastrzeżenia, niektórzy słuszne – np. okazało się, że w OKE we Wrocławiu system źle przeliczył punkty, zaniżając wyniki matur. Dlatego warto pilnować, by obejrzeć pracę, zwłaszcza przed złożeniem dokumentów na uczelnię wyższą. O przyjęciu na wybrany kierunek może bowiem decydować nawet jeden czy dwa punkty.

Przetwarzanie danych maturzystów

W tym roku maturzyści wypełniając deklarację o zdawanych przedmiotach, po raz pierwszy wyrażali także zgodę na przetwarzanie swoich danych dla celów związanych z egzaminem i rekrutacją na studia. Była ona potrzebna do utworzenia Krajowego Rejestru Matur. W tym roku bowiem po raz pierwszy wszystkie uczelnie, które posia-

TERMINY EGZAMINÓW USTALA DYREKTOR CKE

Dokładne terminy egzaminów ustala dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej. Sprawdzenie szóstoklasistów zwykle jednak odbywa się na początku kwietnia, a egzamin gimnazjalistów pod koniec tego miesiąca. Matura zaczyna się w maju i kończy na początku czerwca, a egzaminy zawodowe przeprowadzane są w ciągu dwóch dni pod koniec czerwca.

dają elektroniczny system rejestracji, mogły poprzez system komputerowy sprawdzić wyniki uzyskane na maturze przez kandydatów na studia. Dzięki temu absolwenci dostarczali świadectwo tylko na kierunek, na który zostali przyjęci. Jednak wyniki osób, które nie wyraziły zgody, nie są udostępniane. Dlatego ważne jest, aby przy wypełnianiu deklaracji zgodzić się na przetwarzanie swoich danych osobowych.▶

Ważne! Uczniowie, którzy z przyczyn losowych nie przystąpili do sprawdzianu czy egzaminu gimnazjalnego, mogą go napisać w miejscu wskazanym przez dyrektora komisji okręgowej, w terminie ustalonym przez dyrektora komisji centralnej – jednak nie później niż do 20 sierpnia danego roku

NOWE PRZEDMIOTY NA EGZAMINACH I ZASADY ICH ZALICZANIA

Matematyka obowiązkowa na maturze

Ministerstwo Edukacji Narodowej chce, aby za trzy lata maturzyści obowiązkowo zdawali egzamin z matematyki, a gimnazjaliści – z języka obcego.

JOLANTA GÓRA

jolanta.gora@infor.pl

Od powiednie zmiany w zasadach przeprowadzania egzaminów zewnętrznych zawiera projekt nowelizacji rozporządzenia w sprawie m.in. przeprowadzania egzaminów, który pod koniec sierpnia ma zostać przyjęty przez Radę

Ważne! Szczegółowe zasady mogą się jeszcze zmienić.

Aby mieć pewność, jak będą wyglądać egzaminy, należy zaglądnąć systematycznie na stronie www.men.gov.pl. Na pewno pojawi się tam informacja o tym, że minister edukacji podpisał rozporządzenie, a także jego treść

Ministrów. W momencie oddawania materiałów do druku, projekt przewidywał, że od roku szkolnego 2008/2009 matematyka będzie obowiązkowym przedmiotem na egzaminie matu-

ralnym, a język obcy na egzaminie gimnazjalnym. Z tym że gimnazjaliści będą mogli pochwalić się wiedzą tylko z języka nowożytnego, nauczanego w szkole.

Znacznie wcześniej, bo już od tego roku szkolnego, mają się zmienić zasady zdawania egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym i rozszerzonym. Za rok uczniowie, którzy zdecydowali się na egzamin na poziomie rozszerzonym, nie będą musieli wcześniej zdawać poziomu podstawowego. Dotychczas, aby zdać maturę, trzeba było uzyskać co najmniej 30 proc. punktów z poziomu podstawowego. Poziom rozszerzony nie miał wpływu na zaliczenie egzaminu, ale był brany pod uwagę przez uczelnie wyższe podczas rekrutacji.

Przyszli maturzyści jeszcze w trakcie nauki zdecydują, czy chcą zdawać łatwiejszy, czy trudniejszy egzamin. Maturalne decyzje będzie trzeba podjąć do 20 grudnia – do tego dnia dyrektor szkoły będzie przyjmował deklaracje o wyborze przedmiotów i poziomów. W ubiegłym roku należało je złożyć do 30 września, z tym że maturalni mogli jeszcze dokonać pewnych zmian na trzy miesiące przed rozpoczęciem egzaminu, czyli praktycznie do końca stycznia. W tym roku szkolnym nie będzie już takiej możliwości.

Zmianie ulegną również warunki zaliczenia matury. Obecnie, aby ją zdać, należało zdobyć co najmniej 30 proc. punktów z pięciu przedmiotów obowiązkowych. Za rok świadectwo maturalne otrzymają także osoby, które nie zaliczyły jednego przedmiotu, ale ze wszystkich pięciu przedmiotów obowiązkowych uzyskały średnią co najmniej 30 proc. punktów. 1 proc. punktów zdobyty na poziomie rozszerzonym jest równoważny 1,5

SCHEMATY EGZAMINÓW*

- ▶ Sprawdzenie szóstoklasistów odbywa się w ciągu jednego dnia i trwa 60 minut.
- ▶ Egzamin gimnazjalistów trwa dwa dni, ponieważ składa się z dwóch części pisemnych: humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej.
- ▶ Egzamin zawodowy składa się z dwóch etapów: pisemnego i praktycznego. W pierwszym zdający mają 180 minut na wypełnienie testu złożonego z 50 pytań z zakresu zawodu i 20 z przygotowania do rynku pracy, bhp i ochrony środowiska. W drugim muszą albo wykonać praktyczne zadanie, albo zaplanować działania zmierzające do naprawienia wykrytej usterki.
- ▶ Egzamin maturalny pisemny. Absolwent zdaje:
 - obowiązkowo: język polski – na poziomie podstawowym lub rozszerzonym; język obcy – na poziomie podstawowym lub rozszerzonym; wybrany przedmiot – np. matematyka, biologia, wiedza o tańcu, historia sztuki, historia muzyki – na wybranym poziomie;
 - dodatkowo: jeden, dwa lub trzy przedmioty – do wyboru jest i przedmiot, i poziom.
- ▶ Egzamin maturalny ustny. Absolwent zdaje:
 - obowiązkowo: język polski – w formie prezentacji; język obcy – poziom podstawowy lub rozszerzony;
 - dodatkowo: język obcy – inny niż wcześniej wybrany, na poziomie rozszerzonym.

* bez zmian przewidywanych w projekcie rozporządzenia ministra edukacji narodowej mających obowiązywać za 3 lata

Od tego roku szkolnego mają się zmienić zasady zdawania egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym i rozszerzonym

proc. punktów na poziomie podstawowym. Nowe zasady obejmą również tegorocznych i ubiegłorocznych maturzystów.▶

Chcesz sprawdzić swoją inteligencję, a może szybciej pisać na komputerze?

W poniedziałek 21 sierpnia
w Gazecie Prawnej płyta CD z programami
IQ test i Pisz szybciej

- ▶ Rozwiąż ćwiczenia na inteligencję, sprawdź się
- ▶ Poznaj metodę bezwzrokową, naucz się szybko pisać na komputerze

POMOC MATERIALNA Z BUDŻETU PAŃSTWA

Stypendia nie tylko za wyniki

Uczniowie szkół i publicznych, i prywatnych mogą ubiegać się o stypendium motywacyjne. Jest ono przeznaczone dla osiągających najlepsze wyniki w nauce. Państwo wypłaca też stypendia socjalne dla uczniów z biednych rodzin. W losowych przypadkach udzielany jest specjalny zasiłek. Rocznie można dostać nawet 1336 zł.

JOLANTA GÓRA

jolanta.gora@infor.pl

Ustawa o systemie oświaty przewiduje dwie podstawowe formy pomocy. Pierwsza ma charakter socjalny i jest nią stypendium szkolne, zwane socjalnym. Drugą, o charakterze motywacyjnym, stanowi stypendium za wyniki w nauce lub za osiągnięcia sportowe, zwane naukowym. Pierwsze przyznawane jest decyzją administracyjną wójta, burmistrza, prezydenta, drugie – przez dyrektora szkoły. Stypendium socjalne może być przyznane w danym roku szkolnym uczniom – od września do czerwca, oraz słuchaczom – od października do czerwca.

Dla kogo pomoc socjalna

Pomoc przysługuje uczniowi zamieszkałemu na terenie danej gminy, znajdującemu się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie. Ustawowo uprzywilejowani zostali uczniowie pochodzący z rodzin dotkniętych bezrobociem, niepełnosprawnością, ciężką lub długotrwałą chorobą, wielodzietnością, brakiem umiejętności wypełniania funkcji opie-

STYPENDIUM SOCJALNE Z GMINY

Stypendia socjalne przyznawane są na podstawie gminnego regulaminu przyznawania pomocy materialnej, które rady gminy uchwalają na mocy przepisów rozdziału 8a ustawy o systemie oświaty. To w nim rada gminy ustala, gdzie należy ubiegać się o pomoc oraz sposób i formę wypłacania stypendium.

kuńczo-wychowawczych, alkoholizmem lub narkomanią, a także rodzin niepełnych. Stypendium szkolne może otrzymać uczeń, słuchacz bądź wychowanek, który wykaże, że miesięczny dochód na osobę w rodzinie wynosi mniej niż kwota, o której mówi art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. nr 228, poz. 2255 z późn. zm.). W 2006 r. musi to być mniej niż 316 zł netto.

...i w jakiej wysokości

Miesięczna wysokość stypendium nie może być niższa niż 80 proc. i wyższa niż 200 proc. kwoty, o której mowa, w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. nr 228, poz. 2255 z późn. zm.), czyli zasiłku rodzinnego. Oznacza to, że miesięczna wysokość stypendium socjalnego może wahać się od 44,8 zł do 112 zł. Szczegółowe zasady przyznawania stypendium ustala rada gminy, która w regulaminie może zapisać, że każdemu uprawnionemu

Stypendium nie musi być wypłacane co miesiąc, ale na przykład raz na pół roku

będzie wypłacać np. 50 zł albo że wysokość stypendium w każdym przypadku będzie ustalana indywidualnie, zależnie od wysokości dochodu. Stypendium nie musi być wypłacane co miesiąc. Organ przyznający może ustalić, że wypłata stypendium będzie realizowana np. co 2 miesiące, co kwartał lub raz na pół roku.

Na określone cele

Ustawa wskazuje, że stypendium szkolne powinno być udzielane w formie:

- całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia re-

alizowane w szkole w ramach planu nauczania, a także udziału w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą;

- pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników.

Oznacza to, że pomoc przyznawana przez wójta, ale finansowana z budżetu państwa, musi być przede wszystkim celowa. Przykładowo stypendium może pokrywać koszt dodatkowych lekcji angielskiego, zajęć wyrównawczych, zajęć dla dyslektyków czy dysgrafików, zakupu podręczników, słowników czy innych pomocy edukacyjnych. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych oraz słuchacze kolegiów, którzy uczą się poza miejscem zamieszkania, mogą też otrzymać pieniądze na zakup biletów miesięcznych, obiadów czy opłacenie internetu, czyli na koszty związane z pobieraniem nauki. Takiego prawa jednak nie mają już uczniowie szkół podstawowych. Pomoc może być im również przyznana w dwóch formach: rzeczowej i pieniężnej. Łącznie pomoc ta nie może przekroczyć wspomnianej już kwoty 112 zł.

Jak i gdzie złożyć wniosek

Zarówno stypendium jak i zasiłek szkolny mogą być przyznane z urzędu albo na wniosek:

- rodziców,
- pełnoletniego ucznia, po zasięgnięciu opinii odpowiednio dyrektora szkoły,
- dyrektora szkoły.

We wniosku poza podstawowymi informacjami zwykle należy też podać dane uzasadniające przyznanie świadczenia pomocy materialnej, w tym zaświadczenie o wysokości dochodów lub zaświadczenie o korzystaniu ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej oraz pożądaną formę świadczenia pomocy materialnej inną niż forma pieniężna. Wzory wniosków przygotowuje gmina i są dostępne albo w gminnym wydziale oświaty, albo w szkole. Zwykle uczniowie chodzący do szkół na terenie gminy wnioski składają w szkole, a ci uczęszczający do szkół poza terenem gminy – w wydziale oświaty urzędu gminy lub miasta. Decyzję o przyznaniu stypendium podejmuje wójt, burmistrz lub prezydent. Od decyzji wójta przysługuje odwołanie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego. Należy je złożyć w terminie 14 dni od otrzymania decyzji za pośrednictwem urzędu gminy.

Co wlicza się do dochodu

Zgodnie z art. 8 ust. 3-13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, za dochód uważa się sumę wszystkich miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu, z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania po odliczeniu kosztów ich uzyskania, składane na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe, a w szczególności:

- każde wynagrodzenie za pracę;
- dochód z prowadzenia gospodarstwa rolnego – przyjmuje się, że z 1 ha przeliczeniowego użytku się dochód miesięczny w wysokości 194 zł;
- dochód z działalności gospodarczej;
- świadczenie otrzymywane z powodu odbywania przez członka gospodarstwa domowego służby wojskowej lub zastępczej;
- świadczenia pomocy społecznej;
- alimenty, stypendia, emerytury i renty, w tym zagraniczne;
- inne periodycznie uzyskiwane dochody, zwłaszcza z najmu, praw autorskich lub wykonywania wolnych zawodów.

Do dochodu nie wlicza się jedynie stypendium motywacyjnego przyznawanego przez premiera i ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, jednorazowego świadczenia socjalnego i świadczeń w naturze.

Stypendia naukowe

Wyjątkowo zdolne dzieci, uczące się zarówno w szkołach publicznych, jak i niepublicznych, mogą starać się o stypendium za wyniki w nauce lub za osiągnięcia sportowe. Do otrzymania stypendium za wyniki w nauce uprawniony jest uczeń lub słuchacz, który uzyskał wysoką średnią ocen w okresie (semestrze). Średnią ocen ustala – powołana przez dyrektora szkoły – komisja stypendialna, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej i samorządu uczniowskiego. Wniosek o przyznanie stypendium za wyniki w nauce uczeń lub słuchacz składa do komisji stypendialnej, która następnie przekazuje go wraz ze swoją opinią dyrektorowi szkoły lub kolegium. O przyznaniu stypendium za wyniki w nauce uczeń może ubiegać się nie wcześniej niż po ukończeniu pierwszego roku

O stypendium za dobre wyniki można ubiegać się nie wcześniej niż po ukończeniu pierwszego roku nauki w danym typie szkoły lub w kolegium

nauki w danym typie szkoły lub w kolegium. Ustawa, niestety, krzywdzi uczniów czwartej klasy. Nie mogą oni bowiem dostać stypendium za dobre wyniki osiągnięte w semestrze zimowym. Stypendium za wyniki w nauce ostatecznie przyznaje dyrektor szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, w ramach środków przyznanych przez or-

ZASIŁEK SZKOLNY

Taka pomoc przysługuje uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego, które przytrafiło się zarówno jemu osobie jak i rodzicom. Zasiłek szkolny może być przyznany w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym lub w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym. Jego wysokość jednak jednorazowo nie może przekroczyć kwoty stanowiącej pięciokrotność kwoty, o której mowa w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych – tj. 280,00 zł. Jednak przyznawany może być kilka razy w roku, niezależnie od otrzymanego stypendium szkolnego. O zasiłek szkolny można ubiegać się nie później niż dwa miesiące od wystąpienia zdarzenia uzasadniającego jego przyznanie.

STYPENDIUM UNIJNE I LIMITY

Uczeń otrzymujący tzw. stypendium unijne przyznawane z Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, Działania 2.2 może starać się o stypendium szkolne i motywacyjne. Z tym że w ciągu roku uczeń nie może dostać więcej niż 1120 zł pomocy o charakterze socjalnym, a słuchacz – 1008 zł. Jeżeli zatem miesięczna wysokość stypendium unijnego przekracza 112 zł, to wójt nie może przyznać mu stypendium szkolnego. Ponadto stypendium unijne należy wliczyć do dochodów przedstawianych we wniosku o stypendium szkolne. Jeśli uczeń jest zdolny i osiąga wyniki, które uprawniają go do otrzymania stypendium motywacyjnego, a jednocześnie spełnia warunki przyznania stypendium szkolnego czy unijnego, to może otrzymywać wszystkie formy pomocy. W tym wypadku suma stypendiów może przekroczyć rocznie 1112 zł, ponieważ ograniczenie to dotyczy tylko stypendiów o charakterze socjalnym. Jednak wysokość stypendium motywacyjnego nie może być wyższa niż 112 zł w semestrze. Zatem uczeń maksymalnie może otrzymać 2 x 112 zł plus 10 x 112 zł, co daje 1336 zł.

gan prowadzący na ten cel w budżecie szkoły. Wypłacane jest ono raz w okresie (semestrze), a jego wysokość ustala dyrektor szkoły lub kolegium, po zasięgnięciu opinii komisji stypendialnej i rady pedagogicznej oraz w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę lub kolegium.

W prezencie od polityków

Wyjątkowo wybitni uczniowie mogą starać się o stypendia przyznawane przez premiera i ministrów. Stypendium Prezesa Rady Ministrów w wy-

KTO MOŻE UBIEGAĆ SIĘ O STYPENDIA

- uczniowie szkół publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych dla młodzieży i dla dorosłych;
- słuchacze publicznych i niepublicznych kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych – do czasu ukończenia kształcenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 roku życia;
- słuchacze kolegiów pracowników służb społecznych – również nie dłużej niż do ukończenia 24 roku życia;
- wychowankowie publicznych i niepublicznych ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży upośledzonym umysłowo w stopniu głębokim, a także dzieciom i młodzieży upośledzonym umysłowo ze sprzężonymi niepełnosprawnościami realizację odpowiednio obowiązku szkolnego i obowiązku nauki – do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki, czyli do 18 roku życia; Oznacza to, że stypendia są przyznawane również uczniom szkół społecznych i prywatnych, także tych niemających uprawnień szkół publicznych.

Ważne! Decyzję o przyznaniu stypendium podejmuje wójt, burmistrz lub prezydent. Od decyzji wójta przysługuje odwołanie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego. Należy je złożyć w terminie 14 dni od otrzymania decyzji za pośrednictwem urzędu gminy

skości 258 zł miesięcznie może dostać tylko uczeń, który:

- ▶ chodzi do szkoły dającej możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości
 - ▶ uzyskał najwyższą średnią ocen lub wykazuje szczególne uzdolnienia w co najmniej jednej dziedzinie wiedzy, a w pozostałych dziedzinach jest przynajmniej dobry.
- W jednej szkole, niestety, takie wyróżnienie może spotkać tylko jednego ucznia.

O stypendium ministra edukacji może powalczyć uczeń szkoły publicznej lub niepublicznej, który:

- ▶ jest laureatem międzynarodowej lub krajowej olimpiady przedmiotowej, konkursu na pracę naukową, organizowanego przez instytucję naukową
- ▶ ma w szkole ponadgimnazjalnej najwyższe wyniki w nauce według indywidualnego programu nauki
- ▶ uczestniczy w zajęciach przewidzianych tokiem studiów

▶ uzyskał wysokie wyniki w zawodach sportowych na szczeblu krajowym lub międzynarodowym.

Minister kultury przyznaje stypendium uczniom mającym dobrą średnią ocen z przedmiotów artystyczno-zawodowych lub laureatom międzynarodowego lub krajowego konkursu artystycznego. W ubiegłym roku szkolnym otrzymało je 5678 uczniów. W 2006 roku wypłacane jednorazowo stypendium w wysokości 4200 zł mogło otrzymać 61 uczniów.▶

PIENIĄDZE DLA UCZNIÓW Z EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Stypendia unijne

Dzięki wejściu Polski do Unii Europejskiej uczniowie zyskali nowy system stypendialny. Każdy, kto spełni warunki, może liczyć nawet na 250 zł miesięcznie.

JOLANTA OJCZYK

gp@infor.pl

W wakacje już po raz kolejny ruszyła edycja stypendiów unijnych na wyrównywanie szans edukacyjnych dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Mają one ułatwić uboższej młodzieży, głównie z małych miejscowości, dostęp do kształcenia. Finansuje je przede wszystkim Europejski Fundusz Społeczny, wspomagając polski budżet. W latach 2004–2006 w ramach unijnych stypendiów uczniowie otrzymują 151 mln euro.

Kto dostanie stypendium

O stypendium unijne mogą się ubiegać uczniowie publicznych i niepublicznych szkół ponadgimnazjalnych kończących się maturą, mieszkający (będący zameldowani) na wsi, w mieście do 5 tys. mieszkańców albo w mieście do 20 tys. mieszkańców, w którym nie ma publicznej szkoły ponadgimnazjalnej kończącej się maturą, mający trudną sytuację materialną, czyli pochodzący z rodziny, w której dochód na jedną osobę nie przekracza 504 zł netto lub 583 zł brutto, jeśli uczeń legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Maksymalnie uczeń może dostać 250 zł miesięcznie przez cały czas trwania nauki w danym roku szkolnym, nie dłużej niż przez dziesięć miesięcy.

Ważne! Do kwietnia 2006 roku uczniowie mogli otrzymać stypendium pod warunkiem, że przedstawili faktury potwierdzające wydatki na określone rzeczy, wskazane w regulaminie. Od kwietnia tego roku jednak uczniowie nie muszą już poświadczać poniesionych wydatków fakturami, rachunkami, paragonami, biletami

Uczniowie mogą dostać stypendium w formie:

- ▶ rzeczowej (np. zakup podręczników),
- ▶ dofinansowania opłat (np. za zakwaterowanie, wyżywienie, internat),
- ▶ refundacji kosztów poniesionych wcześniej, a związanych z pobieraniem nauki (po przedstawieniu faktur, rachunków),
- ▶ zaliczki na edukacyjne zakupy.

Otrzymane pieniądze można wydać na zakup pomocy naukowych (np. podręczników, słowników), koszty ułatwiającej kształcenie, tj. wyżywienie, zakwaterowanie, dojazdy, czesne, koszty obywatelnie wymagane przez szkołę; takie, które na podstawie decyzji dyrektora szkoły, rady pedagogicznej lub organu prowadzącego szkołę uczeń jest zobowiązany ponosić, by w pełni korzystać z zajęć, oraz takie, których ponoszenie wynika z odrębnych przepisów (np. ubezpieczenie wypadkowe). To np. koszt zakupu stroju na gimnastykę, plecaka, przyborów szkolnych, kalkulatora, encyklopedii, atlasu, repetytoriów, tablic matematycznych, lektur, koszty ponoszone podczas wycieczek szkolnych: bilety do kina, teatru, muzeum, a nawet koszt kursu na prawo jazdy, jeżeli jest wymagane przez szkołę. Katalog nie jest zamknięty. Ostatecznie określa go dyrektor szkoły.

Bez faktur

Do kwietnia 2006 roku uczniowie mogli otrzymać stypendium, pod warunkiem że przedstawili faktury potwierdzające wydatki na określone rzeczy, wskazane w regulaminie. Od kwietnia tego roku jednak uczniowie nie muszą już poświadczać poniesionych wydatków fakturami, rachunkami, paragonami, biletami. Muszą jedynie raz w roku szkolnym złożyć pisemne oświadczenia o wykorzystaniu przyznanego stypendium na cele edukacyjne. Nowe zasady wprowadziło obowiązujące od 15 kwietnia 2006 r. rozporządzenie ministra rozwoju regionalnego z dnia 24 marca 2006 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie przyjęcia Uzupełnienia Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004–2006 (Dz. U. nr 58, poz. 404).

CO POWINNO BYĆ WE WNIOSKU O STYPENDIUM

Wniosek o stypendium unijne powinien zazwyczaj zawierać:

- ▶ oświadczenie o sytuacji rodzinnej i materialnej udokumentowane zaświadczeniami lub orzeczeniami o dochodach,
 - ▶ kserokopię dowodu osobistego lub zaświadczenie o zameldowaniu z biura meldunkowego. Powinności też zgłosić się z rodzicami.
- Samorządy mogą jednak wprowadzić własne zasady. Nie można też jednoznacznie określić terminu, do kiedy można złożyć wniosek. W niektórych miastach termin już na to upłynął, w innych wciąż jest na to czas.

Różne zasady

Program stypendiów unijnych realizowany jest przez województwa. Każde może wyznaczyć własne zasady przyznawania stypendiów, m.in. progi dochodu uprawniające do ubiegania się o stypendium (często pierwszeństwo mają osoby o najniższych dochodach), dodatkowe wymogi (np. pierwszeństwo dla uczniów z dobrymi ocenami) i wypłacane kwoty. Jak jest w danym regionie, można dowiedzieć się w szkołach, starostach i urzędach

250 zł miesięcznie maksymalnie może dostać uczeń przez cały czas trwania nauki w danym roku szkolnym, nie dłużej jednak niż przez dziesięć miesięcy

marszałkowskich (w Pomorskiem i Zachodniopomorskiem – w wojewódzkich urzędach pracy, a w Łódzkim – w Regionalnym Centrum Pomocy Społecznej).▶

OD SZKOŁY PODSTAWOWEJ DO LICEUM

Jakie prawa przysługują niepełnosprawnym

Dziecko niepełnosprawne, tak jak każde, ma prawo do nauki. To, w jakiej szkole je realizuje, zależy od stopnia niepełnosprawności i determinacji rodziców. W ostatnim czasie dużym powodzeniem cieszą się klasy integracyjne.

JOLANTA OJCZYK

gp@infor.pl

Możliwość pobierania nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzież niepełnosprawną oraz niedostosowaną społecznie, zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami zapewnia artykuł 1 ustawy o systemie oświaty. Oznacza to, że niepełnosprawni mogą uczyć się w szkole masowej, integracyjnej albo specjalnej. O tym, do jakiej placówki trafi uczeń, zależy od stopnia niepełnosprawności i determinacji rodziców. Decyzja dotycząca drogi edukacyjnej dziecka powinna być wsparta przez zespół orzekający, działający przy poradniach psychologiczno-pedagogicznych lub przy poradniach specjalistycznych, właściwych dla miejsca zamieszkania dziecka. Bardzo często osoby jeżdżące na wózku inwalidzkim, słabo widzące, przy pomocy nauczycieli, rodziców i uczniów kończą masowo szkoły bez ulgowego traktowania. Wystarczy im tylko zapewnić pewne wsparcie w postaci podjazdów czy lunetek. Ważne jest jednak, aby rodzice nie poddawali się i walczyli o jak najlepszy sposób nauki dla swojego dziecka. Nie zawsze bowiem poradnie psychologiczno-pedagogiczne wydają służ-

ne decyzje, a dyrektorzy szkół chętnie przyjmują osoby niesprawne.

Orzeczenie o formie kształcenia

Nie wszystkie dzieci są w stanie rozpocząć naukę w szkole w wieku 7 lat. Pobyt dziecka w przedszkolu może być przedłużony do 10 roku życia, co oznacza możliwość późniejszego rozpoczęcia edukacji szkolnej. Z kolei obowiązek szkolny może być wydłużony do 16 roku życia na poziomie szkoły podstawowej, do 21 roku życia na poziomie gimnazjum oraz do 24 roku życia na poziomie szkoły ponadpodstawowej.

Aby uzyskać prawo do wydłużonej nauki, rodzice muszą uzyskać orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Określa ono także zalecaną formę kształcenia, np. szkołę ogólnodostępną, integracyjną lub oddział integracyjny, specjalną lub oddział specjalny, albo specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy oraz wskazania dotyczące dostosowania programu nauczania do potrzeb dziecka, określającym warunki realizacji oraz wskazującym na potrzebę dodatkowych zajęć w zależności od deficytów, np. logopedycznych, rewalidacyjnych, rehabilitacyjnych.

Odpowiedni wniosek składa się w rejonowej poradni psychologiczno-pedagogicznej. Jej adres można uzyskać w wydziale edukacji urzędu gminy, najbliższej szkole lub przedszkolu. Do wniosku należy dołączyć dokumentację: wyniki badań psychologicznych i lekarskich. Decyzje podejmuje zespół orzekający, w którego posiedzeniach mogą brać

udział rodzice. Pisemne orzeczenie powinno być dostarczone w terminie 14 dni od posiadzenia ze społu. Jeśli wydana decyzja jest niezgodna z wnioskiem rodziców, można odwołać się do właściwego kuratora oświaty w terminie 14 dni od dnia otrzymania orzeczenia. Orzeczenie wydawane jest na okres roku szkolnego lub na czas nieokreślony. Zespoły orzekające wydają je dla uczniów szkół położonych na terenie działania poradni. Jeżeli właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka powiat nie prowadzi takiej placówki lub szkoły, starosta powiatu, za zgodą rodziców dziecka, zwraca się do innego powiatu, innej jednostki samorządu terytorialnego prowadzącej taką szkołę lub placówkę, z prośbą o przyjęcie dziecka.

Nauczanie indywidualne

Dzieciom i młodzieży, której dysfunkcja narządu ruchu uniemożliwia lub utrudnia uczęszczanie do szkoły lub przedszkola, z przewlekłymi chorobami i innymi dolegliwościami, stałe lub okresowo powodującymi niezdolność do nauki

Ważne! Uczniowie chorzy lub niesprawni czasowo, np. ze złamaną ręką, nogą mogą przystąpić do sprawdzianu lub egzaminu w warunkach i formie odpowiednich ze względu na ich stan zdrowia na podstawie zaświadczenia wydanego przez lekarza

Ważne! Pomoc, jaką zapewnią poradnia psychologiczno-pedagogiczna, jest dobrowolna i nieodpłatna. Poradnie wydają orzeczenia w sprawach dotyczących:

- ▶ indywidualnego nauczania,
- ▶ kształcenia specjalnego,
- ▶ zajęć rewalidacyjno-wychowawczych.

w warunkach szkoły, mają prawo do nauczania indywidualnego. Odpowiedni wniosek mogą złożyć pełnoletni uczniowie, rodzice lub prawni opiekunowie oraz wychowawca klasy prowadzący zajęcia edukacyjne, ale za zgodą rodziców (prawnych opiekunów) albo pełnoletniego ucznia.

Do wniosku należy dołączyć opinię wychowawcy o predyspozycjach, możliwościach, oczekiwaniach i dotychczasowych osiągnięciach ucznia oraz orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania wydane przez zespół orzekający działający w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz w innej publicznej poradni specjalistycznej. Decyzja o przyznaniu indywidualnego nauczania jest wydawana na czas określony, ale nie krótszy niż rok. Uczeń, który otrzyma zgodę na indywidualne lekcje, musi jednak na koniec każdego semestru zdawać egzamin klasyfikacyjny. Uzyskane wyniki są bowiem podstawą otrzymania promocji do następnej klasy.

Egzamin w języku Braille'a

Uczniowie niepełnosprawni mogą, tak jak wszyscy pozostali, przystąpić do egzaminu maturalnego, gimnazjalnego oraz sprawdzianu w szóstej klasie. Dyrektorzy szkół oraz Centralna Komisja Egzaminacyjna muszą zapewnić im odpowiednie warunki.

Osoby, który zamierzają skorzystać z prawa zdawania egzaminu w warunkach i formie dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb, muszą do 15 października złożyć wniosek przewodniczącemu szkolnego zespołu egzaminacyjnego lub, jeżeli nie przystępują do egzaminu maturalnego bezpośrednio po ukończeniu szkoły, dyrektorowi komisji okręgowej. W imieniu uczniów szkół podstawowych i gimnazjów wniosek składają rodzice. Należy do niego dołączyć dokumenty potwierdzające dysfunkcje zdającego, wydane do końca września, w roku poprzedzającym termin zdawania egzaminu.

Egzamin maturalny dla absolwentów wymagających specjalnych metod nauczania powinien być przeprowadzony przez zespoły egzaminacyjne, w skład których wchodzić będą odpowiednio: surdopedagog, tyflopodagog lub tłumacz języka migowego. W przypadku zdającego, u którego występuje złożona niepełnosprawność, lub jeśli jest sprzężona z określoną chorobą, należy zastosować warunki i formę egzaminu przewidziane dla poszczególnych schorzeń lub niepełnosprawności.

Osoba, która jest chora albo niepełnosprawna, w trakcie egzaminu może korzystać z urządzeń technicznych, sprzętu medycznego i leków koniecznych ze względu na chorobę lub niepełnosprawność. Czas pisania każdego egzaminu może zostać wydłużony – maturalnego o 30 minut, a gimnazjalnego i sprawdzianu o połowę czasu przeznaczanego na jego napisanie. Wydłużony egzamin, a także organizowany z wykorzystaniem urządzeń technicznych lub przy udziale osoby pomagającej, powinien być przeprowadzony w oddzielnym pomieszczeniu. Uczeń może skorzystać z tych wszystkich udogodnień, ale nie musi.

Zajęcia wspomagające dla dzieci

Uczeń niepełnosprawny szkoły integracyjnej może uczestniczyć nie tylko w zwykłych lekcjach, ale także w zajęciach rewalidacyjnych i specjalistycznych zajęciach wspomagających.

Decyzję o umieszczeniu dziecka w klasie integracyjnej podejmuje się na podstawie orzeczenia do kształcenia specjalnego. Dokument zawiera opis niepełnosprawności, diagnozę oraz zalecenia do pracy z dzieckiem. Każdy uczeń przed przyjęciem do placówki integracyjnej badany jest przez szkolny zespół ds. rekrutacji. Jeśli w orzeczeniu brakuje szczegółowych zaleceń, po obserwacji i analizie faktycznych umiejętności dziecka wychowawca, pedagog wspierający i inni specjaliści kierują je na odpowiednie zajęcia. Do wyboru jest kilka różnych form pomocy.

Jedną z nich jest rewalidacja. To inaczej usprawnianie zaburzonych funkcji. Treści zawarte w programie nauczania mogą być dla ucznia trudne i niezrozumiałe. Podczas zajęć rewalidacyjnych ma on możliwość ponownego przerobienia i utrwalenia zagadnień z lekcji, a tym samym wyrównania braków. Podczas zajęć rewalidacyjnych dzieci uczą się też zachowań prospołecznych – samodzielności i radzenia sobie w trudnych sytuacjach.

Dzieci mogą uczestniczyć także w zajęciach logopedycznych. Ćwiczenia z logopedą pozwalają poprawić zaburzone funkcje mowy. Innym rodzajem terapii jest integracja sensoryczna. Jest on przydatny dzieciom autystycznym czy z cechami ADHD. Ćwiczenia wykonuje się w ruchu liniowym, równoległym do ziemi, lub rotacyjnym – na podwieszonym sprzęcie terapeutycznym. Poprawiają one działanie systemu przedśionkowego, stymulują rozwój dziecka, wyciszają je i odprężają. Zaburzenia w przepływie tych informacji powodują, np. że dziecko broni się przed dotykami, nie orientuje się w schemacie swojego ciała, ma kłopoty z koncentracją i koordynacją ruchów.

Terapia matematyczna to program „Matematyka w formie zabawy” dla dzieci o tzw. obniżonych kompetencjach matematycznych, czyli mających problemy z liczeniem, z myśleniem w kategoriach matematycznych.

Dzieci mające problemy z płynnością ruchu, słabym odruchem chwytym czy sztywnymi paluszkami mogą skorzystać z terapii motoryki ręki. Ćwiczenia mają na celu podniesienie sprawności rąk, poprawienie płynności i precyzji ruchów, doskonalenie koordynacji wzrokowo-ruchowej. Dzieci z zaburzoną pracą analizatora wzrokowego, słuchowego, u których występują kłopoty z czytaniem i pisanem, kierowane są na reedukację.

Pomocną jest także rehabilitacja. Ćwiczenia usprawniające i wzmacniające układ mięśniowy dziecka poprawiają ogólną kondycję i sprawność fizyczną, zwiększają wydolność układu oddechowego.

Program wszystkich zajęć jest ustalany przez terapeutów i pedagogów indywidualnie. Na początku i pod koniec roku szkolnego przeprowadzane są badania określające stan wyjściowy i stopień poprawy umiejętności oraz kondycji zdrowotnej dziecka.▶

UCZEŃ NIEPEŁNOSPRAWNY MA PRAWO DO:

- ▶ pobierania nauki we wszystkich typach zgodnie z indywidualnymi predyspozycjami, potrzebami rozwojowymi oraz edukacyjnymi
- ▶ korzystania z bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu na zajęcia do szkół podstawowych i gimnazjów lub specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych oraz specjalnych ośrodków wychowawczych dla dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, a także ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży z głębokim upośledzeniem umysłowym realizację obowiązku szkolnego
- ▶ dostosowania treści, metod i organizacji nauczania do jego możliwości psychofizycznych
- ▶ korzystania z opieki i pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz specjalnych form pracy dydaktycznej
- ▶ uzyskania opinii bądź orzeczenia w sprawach dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb
- ▶ zwolnienia z nauki drugiego języka obcego, jeśli ma wadę słuchu lub głęboką dysleksję rozwojową
- ▶ dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb, w momencie kiedy poradnia psychologiczno-pedagogiczna lub inna poradnia specjalistyczna stwierdza u niego specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprośnienie tym wymaganiom
- ▶ do przystąpienia do sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego bądź egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w warunkach i formie dostosowanych do jego indywidualnych potrzeb
- ▶ do dostosowanych wymagań egzaminacyjnych – standardów wymagań egzaminacyjnych
- ▶ do wydłużenia każdego etapu edukacyjnego przynajmniej o jeden rok

UDOGODNIENIA NA EGZAMINIE

Rodzaj niepełnosprawności	Przysługujące prawa
Osoby niewidome i słabo widzące	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na egzaminie ustnym polecenie może czytać członek zespołu egzaminacyjnego ▶ udostępnienie odpowiedniego sprzętu maszyn do pisania alfabetem Braille'a, komputera wyposażonego np. w linijkę brajłowską, syntezator mowy, oraz pomocy optycznych, np. lampy, lupy, lornetki, lunetki i inne ▶ pomoc w czytaniu i pisaniu w sytuacji, gdy zdający nagle stracił wzrok wskutek wypadku lub choroby i nie opanował alfabetu Braille'a egzaminacyjnego ▶ arkusze egzaminacyjne drukowane alfabetem Braille'a z dostosowanymi elementami graficznymi w przypadku osób niewidomych ▶ arkuszy egzaminacyjne drukowane powiększoną czcionką 16 pkt z dostosowanymi elementami graficznymi w przypadku osób słabo widzących ▶ właściwego oświetlenia, w zależności od indywidualnych potrzeb zdającego słabo widzącego
Osoby niesłyszące	<ul style="list-style-type: none"> ▶ dostosowane arkusze egzaminacyjne dla poziomu podstawowego z: języka polskiego, języka obcego nowożytnego, historii i wiedzy o społeczeństwie ▶ zwolnienie z egzaminu z języka obcego w części ustnej oraz w części pisemnej ze sprawdzania umiejętności rozumienia ze słuchu ▶ zdawanie części ustnej egzaminu z języka polskiego w języku migowym lub przygotowania prezentacji na piśmie ▶ osoby słabo słyszące mogą korzystać z urządzeń technicznych odpowiednich do jego wady słuchu
Osoby niepełnosprawne ruchowo w zakresie kończyn górnych	<ul style="list-style-type: none"> ▶ mogą zdawać egzamin w domu lub szpitalu, jeśli wymaga tego ich stan zdrowia ▶ mogą pisać pracę na komputerze lub maszynie do pisania, w zależności od opanowanej techniki, zgodnie ze szczegółową instrukcją dyrektora komisji okręgowej ▶ mogą dyktować pracę członkowi zespołu egzaminacyjnego, który zapisuje treść pracy odręcznie lub za pomocą komputera przy jednoczesnym zapisie wypowiedzi zdającego na kasiecie audio, jeśli zdający nie potrafi albo nie może pisać na komputerze lub maszynie do pisania. Kaseta audio stanowi integralną część arkusza egzaminacyjnego i podlega ocenianiu przez egzaminatora
Osoby niepełnosprawne ruchowo w zakresie kończyn dolnych	<ul style="list-style-type: none"> ▶ mogą zdawać egzamin w domu lub szpitalu, jeśli wymaga tego ich stan zdrowia ▶ powinny mieć zorganizowany transport, jeśli istnieje taka konieczność ▶ osoby poruszające się na wózku inwalidzkim powinny pisać w miejscu dostosowanym do ich potrzeb ▶ dostęp do przystosowanych urządzeń sanitarnych
Osoby z zaburzeniami płynności mowy	<ul style="list-style-type: none"> ▶ egzamin ustny może być wydłużony o 15 minut ▶ uzupełnienia wypowiedzi, w części ustnej egzaminu, zapisem sporządzonym przez zdającego, w przypadku niemożności udzielenia płynnej odpowiedzi, ze względów emocjonalnych lub logopedycznych
Osoby ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się (dysleksja rozwojowa)	<ul style="list-style-type: none"> ▶ pisanie pracy na komputerze lub maszynie do pisania, w zależności od opanowanej techniki, zgodnie ze szczegółową instrukcją dyrektora komisji okręgowej, gdy głębokość zaburzenia grafii uniemożliwiła odczytanie i prawidłowe ocenienie pracy ▶ odpowiednio dostosowanych kryteriów oceniania pracy

RADA RODZICÓW I SAMORZĄD UCZNIOWSKI

Praktyczna nauka demokracji

Dobra szkoła uczy samorządności nie tylko uczniów, ale również ich rodziców. O jej jakości, sposobie organizowania czasu, dodatkowych zajęciach nie mogą decydować tylko nauczyciele z dyrektorem na czele.

JOLANTA GÓRA

jolanta.gora@infor.pl

Zgodnie z artykułem 53 ustawy o systemie oświaty rodzice dzieci chodzących do szkoły mogą utworzyć radę rodziców, reprezentującą ich w kontaktach m.in. z organem prowadzącym szkołę, sprawującym nadzór, radą pedagogiczną. Rada rodziców (RD) ma prawo występować do nich z wnioskami i opiniami dotyczącymi wszystkich spraw szkoły. Zasady tworzenia rady uchwała ogół rodziców danej szkoły. Rada działa w oparciu o regulamin, który nie może być sprzeczny ze statutem szkoły. Jednak aby rada spełniła swoje cele, powinna być:

- ▶ autonomiczna
- ▶ niezależna od dyrektora szkoły,
- ▶ operatywna,
- ▶ samodzielna finansowo.

W większości szkół istnieje już regulamin rady. Warto jednak sprawdzić, czy pozwala on rzeczywiście na sprawne funkcjonowanie. Przede wszystkim nauczyciele i dyrektor szkoły nie powinni mieć wpływu na sposób wybierania jej członków. Dyrektor jednak może być zapraszany na jej posiedzenia, zwłaszcza te dotyczące propozycji preliminarza wydatków, omawiające pro-

- ▶ na co i jak będą wydawane pieniądze, np. w działalności finansowej rady obowiązują zasady celowego i oszczędnego gospodarowania środkami społecznymi.
- ▶ jak będzie prowadzona księgowość, np. poprzez zatrudnioną księgową, biuro rachunkowe, zlecenie usługi
- ▶ zasady powoływania komisji rewizyjnej
- ▶ jak często i w jakim zakresie będą dokonywane kontrole.

Należy pamiętać, że zgodnie z art. 54 ust. 2 ustawy o systemie oświaty, środki zgromadzone przez radę rodziców mogą służyć wyłącznie do wspierania działalności statutowej szkoły. Nie mogą więc być przeznaczane np. na dopłacanie do pensji nauczycieli, bez świadczenia z ich strony dodatkowych czynności na rzecz szkoły. Pieniądze na wynagrodzenia nauczycieli rozdysponowane są w planie finansowym szkoły i przydzielane przez organ prowadzący szkołę. Rada rodziców może zawrzeć z nauczycielami uczącymi w szkole umowy na poprawa-dzenie np. dodatkowych zajęć czy kółek zainteresowań i z tego tytułu wypłacać im wynagrodzenia.

Rodzice nie mogą też finansować: remontów szkół, malowania sal lekcyjnych, poczęstunków dla nauczycieli, wyposażenia gabinetu dyrektora.

- Fundusze mogą być wykorzystane m.in. na:
- ▶ zatrudnianie nauczycieli do prowadzenia dodatkowych zajęć, kółek zainteresowań,
 - ▶ zakup i konserwację pomocy dydaktycznych
 - ▶ dopłaty do wycieczek szkolnych
 - ▶ wspieranie działalności samorządu uczniowskiego
 - ▶ stypendia dla uczniów.

Dostęp do działań finansowanych przez radę, np. wjazdów do kina, na basen, muszą mieć wszystkie dzieci, także te, których rodzice nie wpłacają składek. Rada, fundując nagrody dla najlepszych uczniów, nie może zastrzec, że otrzymają je tylko ci, których rodzice dokonali wpłat.

Pierwsze kroki

Organizując radę rodziców, warto przestrzegać pewnych procedur. Aby rada działała profesjonalnie, należy:

- ▶ Na początku roku szkolnego wybrać w trybie głosowania prezydium rady rodziców na zebraniu sprawozdawczo-wyborczym.
- ▶ Ukonstytuować prezydium poprzez wybór przewodniczącego, wiceprzewodniczącego, sekretarza i skarbnika oraz komisji rewizyjnej.
- ▶ Opracować kierunki działania i plan finansowy (planowane przychody i wydatki).
- ▶ Ustalić kalendarz spotkań prezydium rady z radą rodziców.
- ▶ Otworzyć rachunek bankowy.
- ▶ Wystąpić do urzędu skarbowego o nadanie numeru NIP.
- ▶ Wystąpić do urzędu skarbowego o zwolnienie Rady z comiesięcznego składania deklaracji podatkowej – brak odpowiedzi z urzędu jest równoznaczny z wyrażeniem zgody.
- ▶ Założyć skrzynkę mailową i o ile jest to możliwe, stronę internetową, przygotować pieczętę i papier firmowy zawierający nazwę szkoły, adres, telefon, nr konta, NIP, adres elektroniczny.
- ▶ Każde posiedzenie rady i jej prezydium powinno być protokolowane. Wszystkie rachunki należy dokładnie opisywać, podając na ich odwrocie cel zakupu i przedstawiać do akceptacji komisji rewizyjnej. Ważne decyzje powinny być podejmowane przez ogół rodziców.

Partnerstwo rodziców, nauczycieli i uczniów

O wiele większą władzę i kompetencje od rady rodziców ma rada szkoły (RSZ). Mimo to o jej możliwościach rodzice i uczniowie wiedzą najmniej. Tymczasem zgodnie z artykułem 50 ustawy o systemie oświaty rada szkoły m.in.:

- ▶ uchwała statut szkoły określający szczegółowe kompetencje organów szkoły, prawa i obowiązki ucznia, system kar i nagród,
- ▶ może występować do organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołą z wnioskami o zbadanie i dokonanie oceny działalności szkoły lub placówki, jej dyrektora lub innego nauczyciela zatrudnionego w szkole lub placówce; wnioski te mają dla organu charakter wiążący. Oznacza to, że kuratorium musi zająć się daną sprawą, zając stanowisko i udzielić odpowiedzi,
- ▶ przedstawia wnioski w sprawie rocznego planu finansowego środków specjalnych szkoły lub placówki i opiniuje projekt planu finansowego szkoły lub placówki,

Rodzice dokonują wpłat darowizn dobrowolnie. Nikt nie może do tego zmuszać, np. poprzez wstrzymanie wydawania dziecku świadectwa.

- ▶ opiniuje plan pracy szkoły lub placówki, projekty innowacji i eksperymentów pedagogicznych oraz inne sprawy istotne dla szkoły lub placówki,
- ▶ z własnej inicjatywy ocenia sytuację oraz stan szkoły lub placówki i występuje z wnioskami do dyrektora, rady pedagogicznej, organu prowadzącego szkołę lub placówkę oraz do wojewódzkiej rady oświatowej, w szczególności w sprawach organizacji zajęć pozalekcyjnych i przedmiotów nadobowiązkowych.

Powstanie rady szkoły lub placówki organizuje dyrektor szkoły lub placówki z własnej inicjatywy albo na wniosek rady rodziców, a w przypadku gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych także na wniosek samorządu uczniowskiego. Taka rada składa się z co najmniej sześciu osób, w równej liczbie nauczycieli, rodziców oraz uczniów, wybranych odpowiednio przez ogół nauczycieli, ro-

UPRAWNIENIA RADY RODZICÓW

- ▶ Uchwalenie statutu szkoły, jeśli nie ma rady rodziców, uchwała go rada pedagogiczna.
- ▶ Opiniowanie programu wychowawczego szkoły.
- ▶ Wspieranie działalności statutowej szkoły.

Ważne! Jeżeli rada gromadzi pieniądze na koncie, warto zorganizować tzw. podręczną kasę, czyli niewielkie kwoty schować w szkolnym sejfie. Czasami bowiem pojawiają się niespodziewane wydatki, a rodzic, który ma upoważnienie do wypłacania pieniędzy z konta, przebywa na urlopie

pozytynie zmian. Można też zobowiązać dyrektora do informowania RD o autorskich i innowacyjnych programach wprowadzanych w szkole, wysokości budżetu, środkach zgromadzonych na koncie specjalnym szkoły, planowanych remontach, a także wysokości dodatków motywacyjnych dla nauczycieli. Dodatek ten bowiem jest przyznawany za szczególne osiągnięcia. Otrzymują go nie tylko pedagodzy mogący pochwalić się dużą liczbą olimpijczyków, ale również ci, którzy dużo czasu poświęcają uczniom słabszym czy organizują dodatkowe zajęcia. Rodzice patrząc na osiągnięcia uczniów mogą wnioskować o obniżenie tych dodatków lub ich podwyższenie. Przedstawiciele rady powinni mieć możliwość uczestniczenia w klasyfikacyjnych radach pedagogicznych.

Finanse rodziców

W celu wspierania działalności statutowej szkoły lub placówki rada rodziców, zgodnie z ustawą o systemie oświaty, może gromadzić fundusze z dobrowolnych składek rodziców oraz innych źródeł. Oznacza to, że rady mają możliwość prowadzenia działalności gospodarczej, np. wydawniczej czy szkoleniowej. W praktyce jednak podstawowym przychodem są darowizny rodziców. Należy pamiętać, że rodzice dokonują wpłat dobrowolnie. Nikt nie może zmuszać do tego, np. poprzez wstrzymanie wydawania świadectwa dziecku. Zasady wydatkowania funduszy określa regulamin. Aby nie doszło do konfliktu na tle finansowym, warto zapisać w nim m.in.:

- ▶ kto ustala wysokość propozycji składki
- ▶ kto zbiera pieniądze np. zatrudniony kasjer, skarbnicy klasowi, skarbnik rady
- ▶ gdzie są przechowywane pieniądze, na koncie w banku, w kasie pancernernej szkoły
- ▶ kto zarządza finansami
- ▶ kto uchwała preliminarz

dzieci i uczniów. W szkołach podstawowych jednak jej członkami nie mogą być uczniowie, a w gimnazjach ich udział nie jest obowiązkowy. Tryb wyboru członków RSZ powinien być określony w statucie szkoły. Można w nim również rozszerzyć skład rady o inne osoby. Szczególnie jednak warto sprecyzować, co oznacza ogół uczniów, nauczycieli i rodziców. Kadencja rady trwa 3 lata, jednak statut może zezwalać na podobną zmianę jednej trzeciej jej składu. RSZ podobnie jak rada rodziców może tworzyć własny fundusz finansowy zasilany przez dobrowolne składki rodziców, darowizny, środki od sponsorów, urzędów, organizacji pozarządowych.

Samorząd uczniowski

Zgodnie z artykułem 55 ustawy o systemie oświaty samorząd tworzą wszyscy uczniowie szkoły. Zasady działania jego organów określa regulamin uchwalany przez ogół uczniów w głosowaniu równym, tajnym i powszechnym. Regulamin nie może być sprzeczny ze statutem szkoły lub placówki. Samorząd może przedstawiać radzie szkoły lub placówki, radzie pedagogicznej oraz dyrektorowi wnioski i opinie we wszystkich sprawach szkoły lub placówki, w szczególności dotyczących realizacji podstawowych praw uczniów, takich jak:

- ▶ prawo do zapoznawania się z programem nauczania, z jego treścią, celem i stawianymi wymaganiami;
- ▶ prawo do jawnej i umotywowanej oceny postępów w nauce i zachowaniu;
- ▶ prawo do organizacji życia szkolnego, umożliwiające zachowanie właściwych proporcji między wysiłkiem szkolnym a możliwością rozwijania i zaspokajania własnych zainteresowań;
- ▶ prawo redagowania i wydawania gazety szkolnej;
- ▶ prawo organizowania działalności kulturalnej, oświatowej, sportowej oraz rozrywkowej zgod-

Ważne! Środki na utrzymanie szkół, w tym na wynagrodzenie nauczycieli dotyczące podstawowej działalności szkoły, pochodzą z budżetu i ujęte są w planie finansowym szkoły. Plan opracowuje dyrektor szkoły. Rodzice nie mają bezpośredniego wpływu na jego kształt, ale mogą wnosić swoje uwagi i zgłaszać propozycje konkretnych rozwiązań oraz prosić o wyjaśnienia dotyczące finansowania poszczególnych wydatków szkół i placówek oświatowych. To, czy zostaną wykorzystane, zależy od dyrektora

RADA W INTERNECIE

Wiele podstawowych i praktycznych informacji na temat funkcjonowania rad rodziców można znaleźć na stronie Społecznego Towarzystwa Oświatowego www.sto.org.pl. Wszystko na temat praw rodziców w szkole zawiera strona www.vulcan.edu.pl/rodzice/index.html

nie z własnymi potrzebami i możliwościami organizacyjnymi, w porozumieniu z dyrektorem; prawo wyboru nauczyciela pełniącego funkcję opiekuna samorządu.

Zwykle za samorząd uważa się paru uczniów, wybranych przez swoich kolegów do pełnienia funkcji przewodniczącego, zastępcy, sekretarza i skarbnika. To od nich oczekuje się energicznych działań na rzecz uczniów i szkoły. Tak naprawdę jednak zorganizowanie czegokolwiek wymaga zaangażowania znacznie większej liczby osób. Niestety, jednak często bywają osamotnieni, ponieważ wielu rodziców nie akceptuje społecznej działalności swoich dzieci. Tymczasem aktywne uczestnictwo w życiu szkoły pozwala zdobyć wiele umiejętności, niedostępnych dla osób skupionych tylko na wkuwaniu. Większość pracodawców od przyszłych pracowników oczekuje otwartości, komunikatywności, umiejętności rozwiązywania konfliktów i pracy w zespole. Tych wszystkich cech można nauczyć się właśnie działając w samorządzie, który tworzą wszyscy

uczniowie, a nie tylko członkowie prezydium. Ważne jest jednak, aby członkowie prezydium nie ograniczali się do wręczenia kwiatków na szkolnych uroczystościach, ale rzeczywiście zaangażowali się w działalność na rzecz szkoły. Oprócz dyskotek samorząd może np.:

- ▶ zorganizować koncert,
- ▶ przeprowadzić kiermasz rzeczy niepotrzebnych czy giełdę książek,
- ▶ przygotować informator o szkole,
- ▶ zorganizować zbiórkę makulatury, aluminiowych puszek.

Często też okazuje się, że samorząd nie działa, ponieważ nie ma swoich pieniędzy. Zdobyć ich to jedno z najważniejszych, jak i najtrudniejszych zadań. Na pewno nie można ich zebrać od kolegów – byłoby to niezgodne z prawem. Fundusz na ruch może jednak otrzymywać co roku stałą niewielką kwotę od rady rodziców. Samorząd będzie musiał już tylko wymyślić, jak je pomnożyć. Ważne jest jednak, aby nie ulegać nauczycielom. Często bowiem się zdarza, że to oni sugerują, jak wykorzy-

Ważne! Wpłaty na radę rodziców są dobrowolne, tzn. nikt nie może nikogo w żaden sposób zmusić do wnoszenia składek. Jeśli rodzice w danej szkole mają aż trójkę dzieci, mogą zapłacić tylko za jedno. Nie muszą przy tym pisać podania z prośbą o zwolnienie z opłat. Pozostała dwójka ma jednak takie samo prawo do uczestniczenia w dodatkowych zajęciach finansowanych przez radę. Nikt też nie może publicznie ogłaszać nazwisk uczniów, których rodzice zalegają z opłatami

stać zarobione pieniądze i proponują np. nagrody dla najlepszych. Jeśli jednak samorząd ma lepszy pomysł na ich wykorzystanie, bo nagrody fundują rodzice, powinien go przeferosować. Bardzo dużo informacji na temat funkcjonowania samorządu, w tym pomysły i praktyczne porady, znajdują się na stronie www.strefamlodych.pl w dziale szkoła. ▶

ZAKRES POLISY SZKOLNEJ MOŻNA KSZTAŁTOWAĆ DOWOLNIE

Na wypadek złamania, zwichnięcia, stłuczenia

W polisie szkolnego ubezpieczenia NNW można zawrzeć dodatkowe opcje dające wypłatę również w razie mniej poważnych urazów i wysokie odszkodowanie w razie trwałego kalectwa. Warto to zrobić nawet kosztem obniżenia sumy ubezpieczenia na wypadek śmierci.

MARCIN JAWORSKI

marcin.jaworski@infoprl

Konkurencja o ubezpieczenie uczniów szkół jest spora. O takie polisy zabiegają chyba wszystkie największe firmy na rynku, od PZU czy Warty począwszy, po Ergo Hestie, Allianz, Uniqa, Generali czy spółki z grupy Vienna Insurance (szczególnie Cigna STU) lub HDI (Samopomoc i Tryg). Dlatego ci, którzy mają wpływ na wybór oferty, np. dyrekcja placówki, członkowie rady rodziców, nie muszą przejmować się standardo-

prawdę zależy, a dopiero potem poprosić towarzystwa o przedstawienie oferty.

Mniej za śmierć

Wiadomo, że składka ubezpieczeniowa nie może być wysoka, bo nie wszyscy rodzice będą sobie mogli na nią pozwolić. Warto wiedzieć, że najbiedniejsi dzieci mogą być objęte ubezpieczeniem bez konieczności opłacania składki. Nie może to być jednak więcej niż 10-20 proc. ogółu uczniów. Wszystko zależy od wielkości szkoły, a więc liczby uczniów i średniej składki ustalonej dla pozostałych.

Warto jednak wybrać taki wariant ubezpieczenia, żeby rodzice wiedzieli, że za 60 zł składki rocznej dostają realną ochronę i stosunkowo często wypłacane są jakieś pieniądze. Na pewno jest to lepsze rozwiązanie niż zebranie 30 zł na polisę, z której trudno będzie skorzystać, a wypłaty będą niewielkie i rzadkie. Podstawowy argument jest taki, że przy zbyt niskiej sumie ubezpieczenia wypłaty są tak symboliczne, że nawet jeśli odszkodowanie się należy, to i tak rodzicom nie chce się dochodzić roszczeń. Jak pokazują statystyki, dzieciom najczęściej przytrafiają się złamania. Trwały uszczerbek na zdrowiu jest wtedy oceniany na poziomie 1-2 proc. (w zależności od skomplikowania złamania). Przy sumie 5 tys. zł dałoby to właśnie 50-100 zł wypłaty, a zachodu z uzyskaniem odszkodowania jest sporo, bo trzeba się stawić na komisję lekarską. Przy kosztach dojazdu jest to nieopłacalne.

Statystyki towarzystw pokazują, że 90 proc. roszczeń dotyczy właśnie urazów, których skutki są oceniane na 1-2 proc. uszczerbku na zdrowiu. Statystyki pokazują, że wypadków śmiertelnych w szkołach jest rocznie średnio 70-90, a ciężkich wypadków od 1 do 1,5 tys. Ogółem rocznie mamy średnio 120 tys. wypadków.

Progresja daje więcej

Podstawą jest określenie sumy ubezpieczenia na wypadek śmierci wskutek nieszczęśliwego wypadku. Niestety, nie może ona być zbyt niska, bo stanowi podstawę do określenia innych świadczeń z polisy. Za wspomniane 60 zł można spokojnie znaleźć polisę z sumą ubezpieczenia 10 tys. zł. Raczej nie warto żądać wyższej kwoty, bo ostatecznie polisa dziecka nie ma za zadanie zabezpieczać bytu rodziców w razie jego śmierci. Chodzi bardziej o załatwienie budżetu w razie wypadku, gdy potrzebne są pieniądze na leczenie czy rehabilitację.

Dlatego zaoszczędzone w ten sposób pieniądze warto przeznaczyć na rozszerzenie zakresu ubezpieczenia o inne opcje. Na przykład zdecydować się na przyjęcie wariantu „progresja” przy trwałych uszkodzeniach ciała. Działa on w ten sposób, że im poważniejsze uszkodzenia ciała, tym wyższa wypłata. Przy 100-proc. uszczerbku na zdrowiu można więc dostać od 300 do 500 proc. podstawowej sumy ubezpieczenia. Jeśli więc podstawową sumę ubezpieczenia na wypadek śmierci w NW określimy na poziomie 10 tys. zł, to w wariantcie progresywnym dostaniemy od 30 tys. zł do 50 tys. zł odszkodowania. Oznacza to wysoką wypłatę wtedy, gdy dziecko zostaje inwalidą i potrzebne są pieniądze na opiekę nad nim czy rehabilitację.

Towarzystwa stosują różne progi progresji. Najczęściej przy trwałym uszczerbku na zdrowiu do 20 proc. stosuje się zasadę wypłaty 1 do 1,

Ubezpieczyciel wypłaca odszkodowanie tylko za trwałe następstwa wypadku

czyli za każdy procent utraty zdrowia wypłaca się 1 proc. sumy ubezpieczenia. Dopiero przy przekraczaniu kolejnych progów wypłaca się wielokrotność sumy ubezpieczenia na wypadek śmierci. Taka opcja jest minimalnie droższa – o około 20 proc. – od zwykłego systemu wypłaty 100 proc. sumy ubezpieczenia za 100 proc. uszczerbku na zdrowiu.

Odszkodowanie za przerwę w nauce

Warto też skorzystać z opcji, które dają wypłatę w przypadku hospitalizacji czy niezdolności do nauki. Różnią się one tym, że zgodnie z samą nazwą w pierwszym wypadku wypłata świadczenia następuje tylko wtedy, gdy dziecko trafiło do szpitala i jest wypłacane tylko za okres tam spędzony. W zależności od wybranej opcji można liczyć na 10-50 zł wypłaty za każdy dzień. Przy czym zasadą jest, że towarzystwo płaci za każdy dzień pobytu, ale tylko wtedy, gdy ten czas przekroczył 3-7 dni. Jeśli pobyt był krótszy niż wyznaczony w umowie limit, wtedy wypłaty nie ma wcale.

W drugim przypadku istotne jest, przez ile dni dziecko nie było w szkole i czy swoją nieobecność może potwierdzić zaświadczeniem lekarskim, a to gdzie spędził ten czas, nie jest istotne. Tu wartość wypłaty jest określana w procentach sumy ubezpieczenia i wynosi od 0,05 proc. do 0,1 proc. za każdy dzień przerwy w nauce.

W obu wypadkach takie dodatkowe pieniądze z pewnością przydadzą się rodzicom, którzy czy ▶

U KOGO KUPIĆ POLISĘ

Przy zakupie ubezpieczenia mamy trzy drogi do wyboru:

- ▶ Można udać się do placówki towarzystwa, a najlepiej kilku w okolicy. Prawdopodobnie trafimy wtedy do PZU lub Samopomocy, które mają najbardziej rozbudowaną sieć placówek. Skorzystanie z tego rozwiązania wymaga czasu potrzebnego na dotarcie do siedziby firmy, zapoznanie się z warunkami i ich późniejszego samodzielnego porównania. Ma za to tę zaletę, że jest prawdopodobne, że będący na miejscu kierownik placówki będzie mógł od razu podjąć decyzję o udzieleniu jakiejś niższej dyktorskiej
- ▶ Można skorzystać z usług agenta – wystarczy wziąć książkę telefoniczną lub zajrzeć do internetu i poprosić pośrednika o przyjęcie. To rozwiązanie ma tę zaletę, że w książce można znaleźć zarówno agentów, reprezentujących jedno towarzystwo, jak i multiaгентów, którzy mają oferty kilku firm, i wtedy można zawrzeć umowę z firmą, która nie ma placówki w danym rejonie. Cały czas będziemy mieli jednak problem z porównaniem oferty.
- ▶ Można skorzystać z usług brokerów – to, z definicji, niezależni pośrednicy, co oznacza, że pracują tylko na rzecz klienta i nie są związani z żadnym towarzystwem. Co prawda, prowizję za zawarcie umowy płaci mu towarzystwo, a nie klient, co powoduje pojęzyczenia o wskazanie oferty towarzystwa, które płaci najwięcej. Ten problem znika, gdy poprosimy o informację o wysokości prowizji. Plussem skorzystania z usług brokera jest to, że dostajemy porównanie kilku ofert z rekomendacją, którą i dlaczego warto wybrać i na jakie zapisy w warunkach poszczególnych towarzystw trzeba uważać, a które wyróżniają się na korzyść.

wą przedstawianą im ofertą. Konstrukcja tego typu ubezpieczeń jest na tyle elastyczna, że agent czy pracownik towarzystwa jest w stanie dopasować program do wymogów klienta. Trzeba się więc najpierw zastanowić, na czym nam tak na-

Najbiedniejsze dzieci mogą być objęte ubezpieczeniem bez konieczności opłacania składki

WYPADKI W SZKOŁACH

Rodzaj urazu	Udział w ogólnej liczbie urazów
Złamanie	33,7 proc.
Zwichnięcia	29,0 proc.
Stłuczenia, zmiążdżenia	14,4 proc.
Rany zewnętrzne, rozerwania	11,6 proc.
Urazy wewnętrzne	3,5 proc.
Oparzenia	0,6 proc.
Zatrucia	0,4 proc.
Utrata części ciała	0,3 proc.

Źródło: Informacja o wypadkach dzieci i młodzieży w szkołach i placówkach oświatowych

GDZIE NAJWIĘCEJ WYPADKÓW

Rodzaj placówki	Udział w liczbie urazów
Szkoły podstawowe	43,8
Gimnazja	33,6
Szkoły zawodowe	10,2
Licea ogólnokształcące	9,1
Przedszkola	1,6
Pozostałe	1,7

Źródło: Informacja o wypadkach dzieci i młodzieży w szkołach i placówkach oświatowych

to muszą zrezygnować z pracy, żeby zająć się chorym dzieckiem, czy wynająć opiekunkę.

Podobnie działa polisa na wypadek operacji. W warunkach ubezpieczenia towarzystwo określa, ile płaci w przypadku poddania się operacji wyrostka, a ile serca i po przedstawieniu dokumentów potwierdzających zabieg wypłaca pieniądze.

Wypłata za ból

Wiele rozczarowań rodziców budziły wypadki, w których dziecko spędzało kilka, kilkadziesiąt dni w szpitalu czy domowym łóżku, a towarzystwo nie wypłacało ani grosza odszkodowania. Niekiedy umyka bowiem fakt, że ubezpieczyciel wypłaca tylko odszkodowanie za trwałe następstwa wypadku. Jeśli wszystko szczęśliwie zagoiło się bez śladu, odszkodowania nie będzie. Aby uniknąć takiej sytuacji, towarzystwa zaczęły wprowadzać zapisy pozwalające na wypłatę tzw. zadośćuczynienia za ból w wysokości 5-10 proc. sumy ubezpieczenia. W naszym przykładzie byłoby to 500 – 1 tys. zł wypłaty. Tu nie jest koniecz-

OKREŚLANIE WYSOKOŚCI ODSZKODOWANIA

Dokumenty dla komisji lekarskiej	Tabela uszczerbków
Po wypadku trzeba zgłosić się z dokumentacją medyczną do ubezpieczyciela, który organizuje komisję złożoną z lekarzy. Oceniają oni na podstawie wyników badań i własnego oglądu uszczerbek na zdrowiu i na tej podstawie wyliczone jest odszkodowanie.	Po wypadku zgłasza się roszczenie do towarzystwa ubezpieczeniowego, wraz z dokumentacją stwierdzającą rodzaj uszczerbku na zdrowiu. Warunki ubezpieczenia zawierają tabelę pokazującą, jaki procent sumy ubezpieczenia wypłaci towarzystwo w razie danego zdarzenia, np. za utratę kciuka 15 proc. sumy ubezpieczenia.
Wadą takiego rozwiązania jest konieczność dojazdu na badanie.	Wadą takiego rozwiązania jest niemożność uwzględnienia indywidualnej sytuacji poszkodowanego.
Plusem – uwzględnienie przy ocenie uszczerbku indywidualnej sytuacji np. skomplikowania złamania ręki.	Plusem – brak konieczności stawiania przed komisją medyczną.

ne wykazanie trwałego uszczerbku na zdrowiu, wystarczy przebywanie przez pewien czas po wypadku na zwolnieniu lekarskim.

Dlatego towarzystwa wprowadziły wypłatę w przypadku złamania. Po najczęstszy skutek szkolnych wypadków, bo jest to niemal co trzeci uraz. Łącznie ze zwichnięciami i skręceniami, złamania odpowiadają za ponad 60 proc. wypadków szkolnych. Przy zawieraniu umowy warto zwrócić uwagę, czy towarzystwo określa limit na złamania i zwichnięcia, np. na poziomie 20 proc. podstawowej sumy ubezpieczenia. Jest to zdecydowanie mniej korzystne i warto umówić się z towarzystwem, że wypłata będzie liczona od pełnej podstawowej sumy ubezpieczenia. Inną opcją jest wypłata określonej w umowie kwoty (najczęściej 500 zł do 2 tys. zł).

Widać więc, że za kilkanaście złotych więcej można mieć znacznie więcej okazji do odebrania odszkodowania. Nawet jeśli są to niewielkie, rzędu kilkuset złotych, wypłaty, to i tak jest to opłacalne, bo składka to kilkadziesiąt złotych rocznie.

Odszkodowanie z kilku polis

Warto wiedzieć, że odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia NNW można odebrać z kilku polis.

Jest to szczególnie istotne w przypadku poważnych urazów czy śmierci ubezpieczonej osoby. W razie śmierci ubezpieczonego można otrzymać pieniądze:

- ▶ z ubezpieczenia NNW komunikacyjnego – jeśli wypadek zdarzył się w związku z ruchem pojazdu – w zależności od tego, kto jest poszkodowanym, pieniądze dostaje rodzic lub dziecko,
- ▶ z ubezpieczenia NNW bankowego – czyli dostawanego do kart lub rachunków bankowych gratis lub za niewielką opłatą – wypłata dla dziecka,
- ▶ z ubezpieczenia NNW pracowniczego – jeśli firma rodzica zadbała o taką polisę – wypłata dla dziecka,
- ▶ ze szkolnego ubezpieczenia – na przykład w formie opłacenia czesnego w szkole do wyznaczonego limitu – wypłata dla dziecka. ▶

Ważne! Odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia NNW można odebrać z kilku polis. Jest to szczególnie istotne w przypadku poważnych urazów czy śmierci ubezpieczonej osoby

CO W PAKIECIE UBEZPIECZENIA SZKOLNEGO

- ▶ Wypłata na wypadek śmierci wskutek nieszczęśliwego wypadku
- ▶ Wypłata w przypadku trwałego uszczerbku na zdrowiu
- ▶ Pokrycie kosztów nabycia protez i środków pomocniczych (np. kule)
- ▶ Koszty przeszkolenia zawodowego
- ▶ Złamania kości i zwichnięcia
- ▶ Oparzenia
- ▶ Wstrząśnienie mózgu
- ▶ Pogryzienie przez psa
- ▶ Wypłata ryczałtu za każdy dzień leczenia w szpitalu
- ▶ Wypłata ryczałtu za każdy dzień pobytu w domu na zwolnieniu
- ▶ Wypłata po przejściu operacji wymienionej w OWU

JEŚLI W SZKOLE ZDARZY SIĘ WYPADEK

Rodzice mają prawo do odszkodowania

Każdego roku w polskich szkołach ma miejsce ponad 100 tys. wypadków, których ofiarami są uczniowie. Statystyki mogą być jednak mylne, ponieważ w wielu placówkach niesporządzone są tzw. protokoły powypadkowe.

JOLANTA GÓRA

jolanta.gora@infor.pl

Za bezpieczeństwo w szkole odpowiadają: dyrekcja szkoły, wszyscy jej pracownicy, władze oświatowe i lokalne oraz różnego rodzaju instytucje kontrolujące. Jeżeli jednak dojdzie do wypadku, nawet lekkiego urazu, rodzice powinni dopilnować, aby dyrektor przeprowadził wszystkie niezbędne czynności wyjaśniające okoliczności wypadku.

Przed wszystkim jednak nie należy ignorować sygnałów dziecka o złym samopoczuciu. Nigdy bowiem nie można mieć pewności, że jakiś uraz, nawet na pozór błahy, któremu uległo dziecko w szkole, nie objawi swoich skutków w przyszłości. Często zdarza się, że uczeń, który spadł z kozła czy dostał piłką, ma krwiaka, a ten, który rozciął głowę, uderzając o kaloryfer, zachorował na epilepsję. Dlatego jeśli dziecku przytrafi się jakiś wypadek, należy zadbać o sporządzenie protokołu powypadkowego. Bez niego zwykle nie ma możliwości dochodzenia odszkodowania. Ponadto w niektórych szkołach zdarzające się od czasu do czasu wypadki są ukrywane. Tymczasem można by ich uniknąć, usuwając przyczynę.

W jednej z warszawskich szkół odnotowywano bardzo wiele złamań nóg i rąk, wybitych zębów, stłuczonych kolan. Przyczyną były ciasne, śliskie i niewygodne schody. Interwencje rodziców jednak niewiele dały. Dyrektorka szkoły tłumaczyła, że na remont schodów brakuje pieniędzy. Dopiero wizytator z kuratorium sprawił, że schody zostały poszerzone. Być może działania podjęto by szybciej, gdyby rodzice wystąpili do sądu z roszczeniem odszkodowawczym. Jeśli dowiedliby, że wypadki były spowodowane niedociągnięciami szkoły, organ

ją prowadzący musiałby wypłacić im odszkodowanie. W ten sposób rodzice jednej z podwarszawskich szkół wymusili na nauczycielu wychowania fizycznego, aby dostosowywał ćwiczenia do możliwości dzieci i odpowiednio zabezpieczał miejsce, w których są wykonywane.

Bezpieczni uczniowie

O tym, jak szkoła powinna zadbać o bezpieczeństwo swoich uczniów, a także, co należy zrobić w razie wypadku, mówi rozporządzenie ministra edukacji narodowej i sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach. (Dz.U. nr 6, poz. 69).

Jeśli dojdzie do wypadku w szkole, każdy jej pracownik, nie tylko nauczyciel czy wychowawca, ma obowiązek niezwłocznego zapewnienia opieki poszkodowanemu. W pierwszej kolejności powinien sprowadzić lekarza, a w miarę możliwości udzielić pierwszej pomocy. Ponadto o każdym wypadku dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego pracownik ma obowiązek niezwłocznie zawiadomić:

- ▶ rodziców lub prawnych opiekunów,
 - ▶ pracownika służby bezpieczeństwa i higieny pracy,
 - ▶ społecznego inspektora pracy,
 - ▶ organ prowadzący szkołę lub placówkę,
 - ▶ radę rodziców,
 - ▶ prokuratora i kuratora oświaty – jeśli był to wypadek śmiertelny, ciężki lub zbiorowy,
 - ▶ państwowego inspektora sanitarnego – jeśli do wypadku doszło w wyniku zatrucia.
- Miejsce wypadku musi zostać zabezpieczone w sposób wykluczający wpuszczenie osób niepowołanych. Jeśli czynności tych dyrektor nie może wykonać osobiście, powierza je swojemu pracownikowi. Następnie dyrektor powinien powołać zespół powypadkowy. Jego zadaniem jest przeprowadzenie postępowania i sporządzenie dokumentacji, w tym protokołu powypadkowego.

Z wynikami uzyskanymi przez zespół należy zapoznać pełnoletniego poszkodowanego lub rodziców poszkodowanego małoletniego, w tym doręczyć protokoł powypadkowy. Jeżeli dorosły uczeń zmarł lub jego stan zdrowia nie pozwala na kontakt, materiały przedstawia się wyłącznie jego rodzicom. Osoby uprawnione do zapoznania się z protokołem mogą w ciągu 7 dni od daty jego otrzymania złożyć na ręce przewodniczące-

ZAWSZE POD OPIEKĄ

Dzieci przebywające na terenie szkoły powinny być pod stałą opieką. Niedopuszczalne jest prowadzenie jakichkolwiek zajęć bez nadzoru upoważnionej osoby. Niezwykle istotne jest zapewnienie bezpieczeństwa podczas lekcji wychowania fizycznego. Również przerwy w zajęciach uczniowie powinni spędzać pod nadzorem nauczyciela. Jeśli pozwalają na to warunki atmosferyczne, uczniowie mogą przebywać na świeżym powietrzu, ale także pod opieką.

go zespołu zastrzeżenia co do jego ustaleń. Zastrzeżenia można złożyć ustnie, lepiej jednak przedstawić je na piśmie. Mogą one dotyczyć np. niewykorzystania wszystkich środków dowodowych niezbędnych dla ustalenia stanu faktycznego lub sprzeczności istotnych ustaleń protokołu z zebraniem materiałem dowodowym. Zastrzeżenia rozpatruje organ prowadzący szkołę. Może on zlecić dotychczasowemu zespołowi przeprowadzenie określonych czynności, a także powołać nowy zespół. W sprawach nieregulowanych w rozporządzeniu stosuje się odpowiednie przepisy dotyczące ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy.

Dochodzenie roszczeń

Dziecko, które na terenie szkoły doznało urazu, np. złamało rękę, w rozumieniu prawa cywilnego, poniosło szkodę. Cierpienia dziecka to krzywda. Jeśli cierpienia czy krzywdy uczeń doznał w wyniku niedbań obowiązków ciążących na szkole, może dochodzić ich naprawienia, żądając stosownego odszkodowania pieniężnego (szkoda) lub zadośćuczynienia (krzywda). Pozew może złożyć pełnoletni uczeń albo rodzice w imieniu małoletniego ucznia. W stosunku do sprawcy może kierować roszczenie o:

1. Jednorazowe odszkodowanie, tj. określoną kwotę pieniężną na pokrycie wszelkich kosztów poniesionych w związku z uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia (art. 444 par. 1 kodeksu cywilnego).

2. O rentę dla wyrównania szkód o charakterze trwałym, gdy utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej, albo zwiększyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki na przyszłość (art. 444 par. 2 kodeksu cywilnego). ▶

Ważne! Nie należy ignorować sygnałów dziecka o złym samopoczuciu. Nigdy bowiem nie można mieć pewności, że jakiś uraz, nawet na pozór błahy, któremu uległo dziecko w szkole, nie objawi swoich skutków w przyszłości

3. O zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę (art. 445 par. 1 kodeksu cywilnego).

4. Zapłaty określonej sumy na wskazany cel społeczny (art. 448 kodeksu cywilnego).

Dochodzenie roszczeń jest ograniczone w czasie. Podstawowy termin przedawnienia wynosi 3 lata. Jeśli

jednak dyrektor nauczyciel, wychowawca, z własnej winy spowoduje śmierć człowieka lub ciężki uszczerbek na jego zdrowiu termin ten wynosi 10 lat. Powództwo należy złożyć przeciwko organowi prowadzącemu szkołę czy placówkę, w której uczeń doznał szkody. W przypadku publicznych gimnazjów i szkół podstawo-

wych są to zwykle jednostki samorządu terytorialnego. Szkoły artystyczne, rolnicze prowadzi jednak odpowiednio właściwy minister, który reprezentuje Skarb Państwa. Pozew należy złożyć do sądu rejonowego albo okręgowego, w zależności od wysokości żądanego odszkodowania lub zadośćuczynienia. ■

KONSTYTUCJA I KONWENCJA O PRAWACH DZIECKA

Uczniowie w aktach prawnych

Przedstawione w tym numerze „Prawa i Życia” prawa dotyczące uczniów zawarte są w różnych dokumentach. Aby mieć świadomość, jak ważne jest ich przestrzeganie, wskazujemy fragmenty z tych najważniejszych: Konwencji o prawach człowieka, Konwencji o prawach dziecka, konstytucji i ustawy o systemie oświaty.

Wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi w swej godności i swych prawach. Są oni obdarzeni rozumem i sumieniem i powinni postępować wobec innych w duchu braterstwa.

(artykuł 1 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, uchwalonej 10 grudnia 1948 roku przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych)

Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych

(artykuł 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej)

Wolność człowieka podlega ochronie prawnej. Każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych. Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje

(fragment artykułu 31 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej)

Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny

(artykuł 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej)

Nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, nie-ludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych

(artykuł 40 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej)

Nauczyciel w swoich działaniach dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych ma obowiązek kierowania się dobrem uczniów, troską o ich zdrowie, postawę moralną i obywatelską z poszanowaniem godności osobistej ucznia

(artykuł 4 ustawy o systemie oświaty)

Dzieckiem w rozumieniu Konwencji o prawach dziecka jest każda istota ludzka w wieku poniżej osiemnastu lat, chyba że zgodnie z prawem odnoszącym się do dziecka uzyska ona wcześniej pełnoletność

(artykuł 1 Konwencji o prawach dziecka – k.o.p.d.)

Każdy uczeń posiada prawo do znajomości swoich praw

(artykuły 29 i 42 k.o.p.d.)

Konstytucja RP w treści artykułu 51 również gwarantuje każdemu obywatelowi m.in. swobodny dostęp do urzędowych dokumentów go dotyczących. Artykuł 61 daje każdemu obywatelowi prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej. W treści artykułu 87 wskazuje, że źródłami prawa są w naszym kraju: konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia

Każdy uczeń posiada prawo do dochodzenia swoich praw

(artykuły 2 i 4 k.o.p.d.)

Także Konstytucja RP w treści artykułu 63 daje każdemu prawo do składania petycji, wniosków i skarg w interesie publicznym, własnym lub innej osoby za jej zgodą. Artykuł 72 zapewnia ochronę praw dziecka, dając każdemu prawo żądania od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. W toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są obowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka. Ponadto konstytucja gwarantuje każdemu kierowanie wniosków do Rzecznika Praw Obywatelskich

Każdy uczeń ma prawo do nauki **(artykuły 28 i 29 k.o.p.d.)**

Oznacza to, że władze publiczne zapewniają obywatelom powszechny dostęp do wykształcenia

Każdy uczeń ma prawo do wypoczynku i czasu wolnego, uczestnictwa w zabawach i życiu kulturalnym **(artykuł 31 k.o.p.d.)**

Konstytucja RP w treści artykułu 73 także zapewnia każdemu wolność twórczości artystycznej i korzystania z dóbr kultury

Każdy uczeń ma prawo do równego traktowania wobec prawa **(artykuły 2 i 23 k.o.p.d.)**

Konstytucja RP w treści artykułu 32 stanowi, że wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Nikt nie może być dyskryminowany z jakiegokolwiek przyczyny

Każdy uczeń ma prawo do ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem oraz wszelkimi formami przemocy fizycznej lub psychicznej **(artykuły 2, 19, 28, 34, 35, 37, 39 k.o.p.d.)**

Konstytucja RP w treści artykułu 40 wskazuje, że nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych. Artykuł 41 zapewnia nietykalność osobistą i wolność osobistą

Każdy uczeń ma prawo do ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne, rodzinne czy też korespondencję **(artykuł 16 k.o.p.d.)**

Konstytucja RP w treści artykułu 47 mówi, że każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do dysponowania o swoim życiu osobistym. W treści artykułu 49 zapewnia wolność i ochronę tajemnicy komunikowania się. Ponadto artykuł 51 ust. 1 mówi, że nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby. Każdy może wypytywać o cokolwiek, ale nikt nie musi mu odpowiedzieć – bez względu na to, jak ważną osobą jest pytający

Każdy uczeń ma prawo do ochrony przed bezprawnymi zamachami na jego honor i reputację **(artykuł 16 k.o.p.d.)**

Konstytucja RP w treści artykułu 47 zapewnia każdemu prawo do ochrony prawnej czci i dobrego imienia. W treści artykułu 51 ust. 4 daje każdemu prawo do żądania sprostowania oraz ujawnienia informacji nieprawdziwych dotyczących jego osoby

Każdy uczeń ma prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania **(artykuł 14 k.o.p.d.)**

Konstytucja RP w artykule 53 zapewnia każdemu wolność sumienia i religii. Zakazuje zmuszania do ujawniania swojego światopoglądu, przekonań religijnych lub wyznania

Każdy uczeń ma prawo dostępu do informacji z różnych źródeł **(art. 13, 17 k.o.p.d.)**

Konstytucja RP w treści artykułu 61 gwarantuje nam prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów państwowych. W treści artykułu 54 zakazując cenzury prewencyjnej zapewnia nam bezpośredni dostęp do informacji różnego typu i treści

Każdy uczeń ma prawo do swobodnego zrzeszania się **(artykuł 15 k.o.p.d.)**

Konstytucja RP zapewnia wolność stowarzyszeń, ruchów obywatelskich i innych organizacji. W treści artykułu 58 zapewnia każdemu wolność zrzeszania się

Każdy uczeń ma prawo do odpowiedniego poziomu życia **(artykuł 27 k.o.p.d.)**

Konstytucja RP w treści artykułu 67 gwarantuje prawo do zabezpieczenia społecznego, a w treści artykułu 69 gwarantuje osobom niepełnosprawnym pomoc w zabezpieczeniu egzystencji. W artykule 71 gwarantuje rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, a zwłaszcza wielodzietnym i niepełnym, prawo do szczególnej pomocy ze strony władz państwowych ■

KALENDARZ SZKOLNY 2006/2007

4 września 2006 r.

początek roku szkolnego

15 września 2006 r.

mija termin składania wniosków o stypendium socjalne

15 października 2006 r.

mija termin składania wniosku o dostosowanie warunków sprawdzianu czy egzaminu do indywidualnych potrzeb zdającego

1 listopada 2006 r.

dzień wolny, Wszystkich Świętych

23–31 grudnia 2006 r.

przerwa świąteczna

15–16 stycznia 2007 r.

pisemny i ustny egzamin dojrzałości, tzw. stara matura

15–28 stycznia 2007 r.

ferie zimowe województwa: kujawsko-pomorskie, lubuskie, małopolskie, świętokrzyskie, wielkopolskie

22 stycznia – 4 lutego 2007 r.

ferie zimowe województwo podlaskie

29 stycznia – 11 lutego 2007 r.

ferie zimowe województwa: dolnośląskie, łódzkie, mazowieckie, opolskie, zachodniopomorskie

12–25 lutego 2007 r.

ferie zimowe województwa: lubelskie, podkarpackie, pomorskie, śląskie, warmińsko-mazurskie

początek kwietnia

sprawdzian szóstoklasistów, termin ustali dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej

5–10 kwietnia 2007 r.

wiosenna przerwa świąteczna

koniec kwietnia

egzamin gimnazjalny, termin ustali dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej

maj

egzamin maturalny, czyli nowa matura, termin ustali dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej

2 maja 2007 r. (środa)

dzień wolny w szkołach z pięciodniowym tygodniem pracy

4 maja 2007 r. (piątek)

po odpracowaniu może być dniem wolnym w szkołach z pięciodniowym tygodniem pracy

8–10 maja 2007 r.

pisemny egzamin dojrzałości, tzw. stara matura

8 czerwca 2007 r. (piątek)

dzień wolny w szkołach z pięciodniowym tygodniem pracy

23 czerwca 2007 r.

zakończenie roku szkolnego

Tydzień z Gazetą Prawną

Każdego dnia w Gazecie Prawnej znajdziesz aktualności gospodarcze i prawne. W przystępny i użyteczny sposób interpretujemy wydarzenia z takich dziedzin jak biznes, podatki, praca czy prawo gospodarcze. Gazeta Prawna to również **poradnicze dodatki** tematyczne.

PONIEDZIAŁEK

Księgowość i Podatki

TYGODNIK DLA KSIĘGOWYCH

W dodatku publikujemy informacje i porady dla osób zajmujących się rachunkowością, rozliczeniami podatkowymi lub posiadających własną firmę. Radzimy, jak płacić najniższe podatki.

WTOREK

Firma i Klient

TYGODNIK DLA PRZEDSIĘBIORCÓW

Publikujemy w nim najważniejsze zagadnienia prawa gospodarczego, podatków, ubezpieczeń społecznych, prawa pracy i zarządzania istotne dla sprawnego funkcjonowania całej firmy.

ŚRODA

Urząd i Finanse

TYGODNIK DLA URZĘDNIKÓW I SAMORZĄDOWCÓW

W dodatku poruszamy najważniejsze zagadnienia od finansów, poprzez organizację, po szeroko pojęte prawo, a także dotyczące funduszy unijnych. Każdy numer zawiera aktualności, komentarze i opinie, samorządową giełdę pomysłów.

CZWARTEK

Praca i Ubezpieczenia

TYGODNIK DLA PRACODAWCÓW I PRACOWNIKÓW

Przybliżamy tematykę ubezpieczeniową i prawa pracy. Dodatek adresowany do pracodawców, kadrowców, ale także do pracowników.

PIĄTEK

Prawo i Życie

PORADNIK DLA KAŻDEGO

Wskazujemy metody radzenia sobie z niezrozumiałymi przepisami. Pomagamy rozwiązywać problemy z zakresu podatków, prawa pracy, ubezpieczeń społecznych, relacji z urzędami, finansów osobistych oraz spraw konsumenckich.